23ՐԴ ՏԱՐԻ 23me année Թիւ № 6326—7 2/15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1906 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՌԱՄԱԶԱՆ 1324 23ՐԴ ՏԱՐԻ 23me année Թիւ № 6326—7

ԱՐԵՒԵԼՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ.ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 100 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 120 Ղրշ.
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆր.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
20 ՓԱՐԱ 1 ԳՐՈՒՇՆՈՑ ՓՈՒԼ
1 ՄԵՃԻՏԻ ՀԱՇՈՒՈՎ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارهولك
درسعادتده غلطهده ارهولك غزتهسی ادارهخانهسی

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ. ՂԱԼԱԹԱ

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
ARÉVÉLK
CONSTANTINOPLE, GALATA

10 ՓԱՐԱ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Բ.

Ինչպէս ոչնչութեան նշանը զէրօն, այնպէս ալ անսահմանութեան նշանը որ X-ի նման է, արեւելքէն առած են Եւրոպացիք։ Բօլ տը Լակարտ անհերքելի փաստերով ապացուց, որ մաթեմաթիքոսներու անծանօթ մեծութիւնը՝ X-ը արաբական շէյ բառէն ծագած է, քանի որ Լատինք շ գիրը չունէին եւ սխալմամբ կը տառադարձէին զայն X-ով եւ շէյ բառին տեղ xei կը գործածէին։ ԺԱ. դարէն սկսեալ հաստատուն վկայութիւններ ունինք շէյ բառի անծանօթ մեծութիւն մը նշանակելու մասին։

Վերոյիշեալներէն բացայայտ կ'երեւայ որ Եւրոպան իր քաղաքակրթութեան ամենէն հզօր տարրերէն երեքը՝ այսինքն կրօնը, գիրը եւ թիւերը արեւելեան ժողովուրդներէն առած է։ Բայց տակաւին չաւարտիր արեւելցիներու գիւտերուն շարքը։ Յայտնի է թէ հաղորդակցութիւնը ո՞ր չափով կը նպաստէ մարդկային քաղաքակրթութեան տարածման։ Այս տեսակէտէն մեծ ծառայութիւն մատուցած են արեւելցիք անշուշտ կողմնացոյցը հնարելով, որովհետեւ առանց այս գործիքին անկարելի է ծովերուն վրայ ապահով կերպով ճամբորդել։ Քրիստոսի երկրորդ դարուն կողմնացոյցի մագնիսական ասեղը արդէն յայտնի էր Չինացիներուն։ Իբն Ասիր կը վկայէ որ արդէն 854էն Արաբներուն յայտնի էր կողմնացոյցը։ Վերին աստիճանի շահեկան տեղեկութիւններ կան կողմնացոյցի ծագման մասին Քլապրոթի՝ Ալեքսանդր Ֆոն Հումպոլտին գրած նամակին մէջ։ Այսօր եւրոպական խաղաղութիւնը կը պահուի հզօր թնդանօթներով եւ բանակներով։ Արդի մեծ ազգերու պատերազմին մէջ ամէնէն կարեւոր դերը կը խաղայ վառօդը, որուն գիւտը դարձեալ արեւելեան ժողովուրդներուն կը պարտինք։ Սխալ է բոլորովին այն կարծիքը թէ վառօդը գտած են Մարգոս Կրէքոս կամ Պերթոլտ Շվարց։ Այս խնդիրը մանրազննին ուսումնասիրութեան ենթարկեցին վերջին ատեններս Տքթ. Խամմեր եւ ֆոն Լիբման, Հալէի համալսարանին ուսուցչապետներէն մէկը։ Երկու մասնագէտ գիտնականներն ալ եկան այն եզրակացութեան որ վառօդը Չինացիներուն՝ ԺԲ. դարուն մէջ յայտնի էր։ ԺԳ. դարուն մէջ Չինացիներէն վառօդը անցաւ Արաբներուն, որ զայն իր ճերմակ գոյնին համար չինական աղ կ'անուանէին։ Հասան ար-Ռամա իր 1275-1295էն գրած մէկ գիրքին մէջ վառօդը արդէն ամէն տեսակ հրազէնի [illegible] կը համարի։

Այս բոլոր վերոյիշեալ գիւտերէն զատ աւելի կարեւոր է թուղթի եւ տպագրութեան գիւտը։ Գրելու համար այլ եւ այլ նիւթեր կը գործածուէին առաջ․ այսպէս օրինակի համար Չինացիք պամպուի վրայ կը գրէին, Եգիպտացիք եւ Յոյներ պափիրոսի վրայ եւ այլն։ Ո՞վ գտած է եւ կամ ե՞րբ հնարուած է սակայն մեր ամէն օր գործածած թուղթը։ Քրիստոսի 100 թուին Չինի կայսերական զինարանին տեսուչ Ցայ-Լուն նկատի ունենալով որ մետաքսը շատ սուղ է եւ պամպուն անյարմար է գրչութեան համար, ցնցոտիներէ, ծառերու կեղեւներէ, ձկնորսական հին ուռկաններէ եւ կանեփէ հաւաքելով շինեց առաջին անգամ թուղթը։ Ցայ-Լուն արժանացաւ իր վեհապետին գովասանաց եւ անոր անունը դարեր շարունակ [illegible] դարձաւ հետաքրքրող բազմութեան։ Հարիւրաւոր տարիներ օտար երկիրներու մէջ անծանօթ մնաց թուղթին գիւտը։ Վիեննայի արեւելագէտ Համզա-Բոնիկզալ առաջին անգամ ըլլալով ցուցուցած է որ թուղթը Սամարղանդի վրայով արեւմտեան Ասիա անցաւ։ Թաալիպի կը պատմէ իր Լաթաիֆ էլ-Մաարիֆ գիրքին մէջ, որ Սամարղանդի թուղթի գործարանին պատճառաւ մագաղաթն ու պափիրոսը գործածութենէ ինկան։ Թուղթի ճարտարարուեստը չինացի գերիներու ձեռքով առաջ բերուեցաւ Սամարղանդի մէջ։ Այս պատմութիւնը հետեւեալ ձեւով կը ներկայացնէ Քազվինի, «Երկիրներու եւ արքայութեանց ձամբաներուն» հեղինակը (այսինքն Իբն Խաթալիս) կը պատմէ որ Չինէ պատերազմական գերիներ առաջնորդուեցան Սամարղանդ, որոնց մէջ կային նաեւ այնպիսի մարդիկ որոնք թուղթի ճարտարարուեստը գիտէին եւ սկսան գործածել զայն եւ այլն»։

Խորասանի կառավարիչ Էլ-Ֆազլ իպն Եահեա, Սամարղանդի թուղթը տեսնելով եւ հաւնելով Պաղտատի մէջ թուղթի նոր գործարան մը բացաւ ըստ Իպն Խալդունի 794—5ին։ Շուտով ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը ծածկուեցաւ թուղթի գործարաններով։ Արհիդուքս Ռայնէրի թանգարանին մէջ կան երկու արաբերէն լեզուով գրուած նամակներ թուղթի վրայ 800 թուէն, հաւանականաբար այս թուղթերն ալ պատրաստուած էին Պաղտատի մէջ։ Ֆայումի մէջ գտնուած պափիրոսներն ու թուղթերը յստակ գաղափար մը կուտան թուղթի եւ պափիրոսի պայքարի մասին։ Վերջինս Ժրդ դարու կէսուն բոլորովին ետ կը մղուի։ ԺԱրդ դարու սկիզբէն թուղթի պատրաստութիւնը նոր զարկ մըն ալ կ'առնէ եւ Ֆոստատի թուղթը ամէն ուրեք կը տարածուի։ Եւրոպայի մէջ թուղթի գործածութիւնը դեռ աւելի ուշ կ'ընդհանրանայ։ Եթէ ուղիղ են Վաթթենպախի տեսութիւնները, այն ատեն ԺԲրդ դարուն ռոմանական ժողովուրդներ իւրացուցին արաբական թուղթը եւ միայն ԺԴրդ դարուն մէջ յայտնի եղաւ ան Գերմանիոյ մէջ։ Թուղթին՝ արաբներէն եւրոպացիներուն անցնիլը կը հաստատուի նաեւ լեզուաբանական փաստերով։

Թուղթի պատրաստութեան պէս տպագրութիւնն ալ արեւելքէն արեւմուտք տարածուեցաւ։ Տպագրութեան գաղափարը Կուտենպերկէն շատ հին է։ Արդէն հին Բաբելացիները ու Ասորիք իրենց կնիքները եւ գլանակաձեւ քարերու կամ աղիւսներու եւ կճեքարերու վրայ գրուած սկզբնագրերուն օրինակները բազմացնելու այլ եւ այլ միջոցներ ունէին։ Չինական տպագրական արուեստը դեռ պէտք եղածին պէս չէ ուսումնասիրուած։ Քրիստոսի 175 թուին չինացի դասական հեղինակներու գործերը համալսարանին դրան առջեւ դրուեցան ու տպագրուեցան։ Զ. դարուն վերջերը Չինու մէջ ամէնուրեք փայտի վրայ եղած փորագրութիւններով տպելու սովորութիւնը ընդհանրացած էր։ Սուի հարստութեան հիմնադիրը Չինու մէջ գտնուած հեղինակներուն մեծ մասը տպագրել տուաւ։ Տպագրութեան արուեստը շուտով Չինէ անցաւ Ճափոն։ Հետաքրքրական ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է այս խնդրի մասին Սատով։ Այս երկասիրութեան մէջ կը պատմուի որ Ճափոնի կայսրուհին Շօ-Դօքու 764 թուին պատարագական աղօթքներուն եւ վանքերուն մէկ միլիոն փոքրիկ կաւէ քարեր բաժնել տուաւ, ասոնց վրայ պատուաւոր Ս. Գրոց Վիմալա Նիրպհասա Սուտրայի հատուածներ տպուած էին։ Այս կաւէ քարերուն մէկ մասը գտնուեցաւ վերջին տարիներս Ճափոնի մէջ։ Անոնք գրուած են չինարէն տառերով սանսկրիտ լեզուով։ Թ. եւ ԺԱ. դարերէն ալ տպագիր գործեր գտնուած են Ճափոնի մէջ։ Աշխարհահռչակ աշխարհագրագէտ Ռիտտէր իր Աշխարհագրութեան Բ. մասին մէջ այն կարծիքը կ'արտայայտէ թէ Լամաներու վանքերուն մէջ ալ տպագրական արուեստը ծանօթ էր։ Մոնկոլներու Խլան Բոյանթույի օրով (1311-19) տպուեցաւ Բանձաբ եւ Դանձուր վերնագիրը կրող գիրքը։ ԺԴրդ դարուն Դիպեթի մէջ ալ ընդհանրացաւ տպագրութեան արուեստը։ Ծայրագոյն Արեւելքէն տպագրութիւնը հետզհետէ տարածուեցաւ արեւմտեան Ասիա։ Մինչեւ Եգիպտոսի Ֆայում քաղաքին մէջ տպագրական տախտակներուն գտնուիլը այս խնդրին շուրջ անհերքելի մթութիւն կը տիրէր։ Սակայն Ֆայումի 32 տպագրական տախտակներուն գիւտը պայծառ լոյս սփռեց տպագրութեան արուեստի տարածման պարագաներուն վրայ։ Այս 32 տախտակներէն երկուքը՝ Թ. եւ 30ը՝ Ժ. դարէն են։ Յայտնի հնախօս գիտնական Քարապաչէք ընտիր ուսումնասիրութեան մը մէջ կը յայտարարէ որ եգիպտական տպագիրները չինականներուն յար եւ նման են։ Նոյն գիտնականը կը դրոշմէ որ 1147 թուին հիւսիսային Ասորիքի մէջ, 1293 թուին Թաւրէզի մէջ՝ տպեալ թղթադրամներ շրջաբերութեան հանուեցան։ Պարսիկ մասնագէտ մը Ռեշիտ-էտ-տին (+1318) մանրամասնօրէն կը նկարագրէ չինական տպագրական արուեստը։ Այս նկարագրութենէ անկասկած կ'երեւայ որ Չինի մէջ գիրք գնել ուզողները տպարան կ'երթային եւ իրենց ուզած գիրքը տպել կուտային։ Մեր ձեռագրերով զբաղողներուն քաջ յայտնի է որ մեր մէջ թուղթի գործածութիւնը սկսած է ԺԲ. դարէն ի վեր ընդհանրանալ, իսկ տպագրութեան արուեստը ներմուծուած է ԺԶ. դարուն մէջ։ Գերմանիոյ մէջ թուղթի գործածութիւնը տարածուեցաւ ԺԴ. դարուն։ Եւրոպայի մէջ թուղթի գործածութեան հետ զուգընթացաբար տարածուեցաւ տպագրական արուեստը։ Փայտէ տախտակներու վրայ եղած տպագրական աշխատութիւններէն ետքը շարժական տառերով տպելը մեծ գիւտ մը չէր անշուշտ։ Չինական գիրերու բազմութեան շնորհիւ տպագրական տախտակներու փորագրութիւնը աւելի նպատակայարմար երեւցաւ Չինացիներուն։ Եւրոպական լեզուներուն շարժական տառերը իրենց պարզութեամբ շատ աւելի մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայէին տպագրութեան համար։ Զարմանալի չէ այս պարագային որ ամէնէն առաջ արեւմտեան ժողովուրդներ մտածեցին շարժական գիրերով տպագրութեան արուեստին նոր զարկ մը տալ։ Ընդհանրապէս շատ տարածուած է այն կարծիքը թէ տպագրութեան առաջին հնարիչն եղած է Կուտենպերկ։ Այս կարծիքին սխալ ըլլալը կը յայտնէ թէ հասկցուեցաւ։ Սակայն նոյն իսկ Եւրոպայի մէջ շարժական տառերով եղած տպագրութեան հիմնադիրը Կուտենպերկ եղած չէ ըստ նորագոյն տեսութեանց։ Սնապախցի դոմինիկեան վանական Գոնրատ Ֆօրսդեր 1438—57 տարիներուն արդէն փորձած է շարժական տառերով տպագրել։ Անոր բրած տպագրութիւններէն օրինակներ պահուած են Լայպցիկի, Նիւրնպերկի եւ Վիւրցպուրկի մէջ։ Չինական աղբիւրներու համաձայն շարժական տառերով առաջին անգամ գիրքեր տպած է Բի-Շէնկ անուն Չինացին 1049 թուին։ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ վերջերս գտնուած ձեռագիր կ'ապացուցանէ այս տեսութիւնը։ Սատով ինք անձամբ հետազօտեց չինարէն գիրք մը, որ անոր կարծիքով 1317—24 թուին տպուած էր։ Քորէացիք նոյն իսկ մետաղէ տառեր ձուլած էին եւ Սատով կը նկարագրէ անոնցմէ մէկը որ 1409ին տպուած էր։ Այս վերջին գրքին մէջ կը պատմուի ի միջի այլոց որ Քորէայի թագաւորներէն մէկը գահ ելնելով փորագրեալ տախտակներու տպագրութենէ, իր ծախքով պղնձէ գիրեր ձուլել տուաւ այլ եւ այլ մատեաններ տպել տալու համար։ Այս յիշատակարանը գրուած է 1404 Յունուար 12ին։ Այս առթիւ երախտագիտութեամբ կը յիշենք որ մայրաքաղաքիս մէջ երջանկայիշատակ Սուլթան Ահմէտ Գ. առաջին մեծ տպարանը հիմնել տուած է 1727ին։

Կը վերջացնենք յօդուածս կրկին անգամ շեշտելով սա պարագան, որ արեւմտեան ժողովուրդներ կրօնը, գիրը, տպագրութիւնը, թուղթը եւ քաղաքակրթութեան այլ հիմնական տարրերը Արեւելցիներէն են առած, արեւելքէն են փոխ առած. այս պատճառաւ իրաւունք ունինք ըսելու՝ լոյս յարեւելից։

Վ. Ս. Ր. Զ.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԲԵՐՔԵՐ

Նշանաւոր հողագէտ մը, Պ. Րիչարտ Պէնթլէյ, Լոնտոն հրատարակուած երկրագործական կարեւոր թերթի մը մէջ, այս շաբթու ուշագրաւ տեղեկութիւն մը տուած էր։ Այս տարի, ըսած էր, Անգլիոյ մէջ հողագործութիւնը բացառիկ կերպով յաջող է։ Ասոր համար բոլոր մշակներուն աշխատութիւնները արդիւնաւոր եղան, ամէնքն ալ գոհ եւ ուրախ են, որովհետեւ բաղդաւորաբար վերջին քանի մը տարիներուն, անոնք այս տարի շատ գեղեցիկ օգուտ շրջան մը բոլորեցին։ Մարդիկ ամբողջ մէկ տարուան միջոցին 119 օր արեւու երես տեսան։ Աւելորդ է անշուշտ բացատրել արեւուն դերը բոյսերուն աճման վրայ եւ մշակութեան ամէն գործերու մէջ։ Արդարեւ 119 օր արեւակ, այդ խոնաւ ու մշուշապատ երկրին մէջ, երկրագործին համար շատ հազուադէպ իրողութիւն մըն է, որովհետեւ 1905ին 60 օր, 1904ին 80 օր, 1903ին 71 օր, 1902ին 34 օր, 1901ին 105 օր, 1900ին 64 օր, 1899ին 70 օր, 1898ին 53 օր միայն արեւ ծագած էր տարուան ամբողջ տեւողութեան մէջ։

Տրուած այս տեղեկութիւնները մեզի աւելի տեսակէտներով հրահանգիչ են եւ պէտք է չանտեսուին ո՛չ միայն մեր երկրագործները, այլ նոյն իսկ մեր դրամատէրները։

Երբ կը կարդանք բնական այդ աննպաստ համեմատութիւնները երկրի մը, ուր երկրագործութիւնը ծայր աստիճան ծաղկեալ է, եւ բաղդատական ակնարկ մը կը ձգենք մեր երկրին վրայ, չենք կրնար զսպել մեր հիացումը, տեսնելով այն առաւելութիւնները, որոնցմով օժտուած է մեր բնավայրը։ Ինչ թանկագին բարիքներ են մեր երկրագործին համար, մեր երկրին բարեխառն ու այլազան կլիմաները, պարարտ ու բարեբեր հողերը, լայնատարած ջրարբի դաշտերը։ Մշակութիւնը արդիւնաւոր կերպով կատարելու պայմաններուն կէսը կը կազմեն անոնք, եւ բնութիւնը առատօրէն պարգեւած է մեզի։ Մեր հողագործներուն յաջողելու համար, ջանք ու կամք կը մնայ միայն։ Սակայն խնդիր է թէ մեր երկրագործները կրցա՞ծ են լաւ օգտուիլ այս շնորհներէն։ Երկրագործութիւնը հասուցա՞ծ են այնպիսի վիճակի, որ վայել ու պատշաճ ըլլայ իրենց գտնուած տեղւոյն դիրքին եւ ընծայած առաւելութիւններուն։ Շահեկան եւ մեզի համար կենսական է այս հարցումին պատասխանը։

Ճիշդ երեսուն տարի առաջ, 1876ին երկրագործութեան մասնագէտ Ամասեան էֆ.ի կողմէ Բարեխնամ Կառավարութեան մատուցուած ընդարձակ տեղեկագիր մը, ուր մանրամասնօրէն ուսումնասիրուած էր երկրագործութեան կարեւորութիւնը, պարզուած էին մեր երկրագործներուն վիճակը, եւ անոնց յառաջդիմութեան համար պէտք եղած պայմանները ու միջոցները։ Հո՛ն շեշտուած էր թէ Թուրքիոյ երկրագործութիւնը զարգացնելու, մեր մշակութիւնները բարւոքելու համար անհրաժեշտ երեք բան պէտք են. Դրամ, դպրոց եւ ճամբայ։ Դրամ պէտք է, ըսուած էր, հողագործներուն համար, որպէսզի անոնք կարող ըլլան իրենց հողերը պարարտել, ընտիր հունտեր ճարել, ուժով անասուններ պահել եւ նորագոյն գործիքներով աշխատիլ։ Դպրոց պէտք է երկրագործներուն, որպէսզի անոնք հմտանան մշակութեան լաւագոյն եղանակները, տեսնեն ու ճանչնան նորահնար մեթոտներն ու գիւտերը եւ անոնց կիրարկութիւնները։ Ճամբայ պէտք է մշակներուն, որպէսզի անոնք ի վիճակի ըլլան իրենց բերքերը հեռաւոր տեղեր փոխադրել, շահաւոր հրապարակներ գտնել ու արդիւնաւոր գիներով փոխանակել։ Երկրագործներուն վիճակը բարւոքելու համար այս երեք պայմանները անհրաժեշտ են, ըսուած էր։

Շնորհիւ Բարեխնամ Կառավարութեան հոգածութեան, շնորհիւ երկրագործական Նախարարութեան անդուլ ջանքերուն, այդ բոլոր պահանջները կատարուեցան լիովին։ Հիմնուեցաւ երկրագործական դրամատուն մը բազմաթիւ մասնաճիւղերով որոնք ամէն նիւթական դիւրութիւն ու օժանդակութիւն կ'ընծայեն հողագործին։ Անոնց դրամ ունին տրամադրելի, հեշտ պայմաններով ու երկար միջոցներով։ Բացուեցան ո՛չ միայն երկրագործական վարժարաններ, որոնց շրջանը աւարտող մասնագէտներ օգտակար առաջնորդներ կրնան ըլլալ երկրագործին, այլ նոյն իսկ կարեւոր նահանգներու մէջ կազմուեցան տիպար-ագարակներ, որոնք յառաջդիմասէր մշակներուն համար օրինակելի ուղեցոյցներ են։ Հաղորդակցութեան դիւրութեան, փոխադրութեան արագութեան համար, երեսուն տարուան մէջ, մեծ ջանքեր եղան։ Անօրինակ մղումով սկսուեցաւ ճամբաներ բանալու եւ նորոգելու։ 5000 քիլոմեթր երկարութեամբ երկաթէ գիծեր զետեղուեցան եւ ամէն կողմ խճուղիներ բացուեցան։ Ծովային հաղորդակցութեան բազմաթիւ գիծեր հաստատուեցան եւ փոխադրութիւնը արագ ու աժան ընելու կարելի եղած միջոցները գտնուեցան։ Եւ այս նոր ու բարեփոխեալ հաստատութիւններով առաւելանալով բաւական չափով մը ի գործ դրուեցան այն երեք անհրաժեշտ պէտքերն ու պայմանները՝ դրամը, դպրոցն ու ճամբան, որոնք ցոյց տրուած էին մասնագէտներու կողմէ մեր երկրագործութիւնը յառաջ տանելու համար։

Սակայն խնդիր է գիտնալ թէ մեր երկրագործները կրցա՞ն արդէօք իրենց օգտին համար եղած այս խնամքներէն ու զոհողութիւններէն կարելի եղածին չափ օգտուիլ։ Կրցա՞ն մինթէ ակնկալուած աստիճանով իրենց նիւթական եւ մտաւորական վիճակը բարւոքել, մշակութիւնը իր ամէն ճիւղերով երկրին մէջ զարգացնել։

Արդարեւ ակնյայտ կ'երեւին մեր երկրագործներուն յաջողութիւնները։ Կը տեսնենք թէ անոնց աշխատութեան հետեւանքով, մեր արտադրութիւնները հետզհետէ շատցած, արտածութիւնները օր օրի տեսակով ու քանակով աւելցած եւ անոնց բերքերը սպառելու նոր նոր հրապարակներ գտնուած են։ Սակայն կը հարցնենք թէ այս արդիւնքները համապատասխա՞ն են իրենց բնակած երկրին դիրքին ու ընծայած առաւելութիւններուն եւ Բարեխնամ Կառավարութեան անոնց ընծայած խնամքներուն ու զոհողութիւններուն։

Դժբաղդաբար ոչ։ Գերազանցօրէն երկրագործ երկիր մըն է Թուրքիա։ Մեր պէտքերը մեր հողէն արտադրելու ոչ մէկ բնական արգելք ունինք, բայց եւ այնպէս ահագին քանակութեամբ հողագործական բերքեր, եւ նոյն իսկ զանոնք նախնական վիճակի մէջ կը ներածենք օտար երկիրներէ։ Տարին շուրջ երկու միլիոն ոսկիի ցորեն ու ալիւր, երկու միլիոն ոսկիի շաքար, մէկ միլիոն ոսկիի բրինձ, մէկ միլիոն ոսկիի խահուէ, վեր-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻՉԸ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԳԻՇԵՐԸ

Բիէր քսանըհինգ տարեկան էր, իսկ Ռօժէն՝ երեք տարու աւելի փոքր։

Երկուքն ալ մոլեգնօրէն թաղուեցան իրենց ուսումնասիրութեանց մէջ, մէկը՝ իր օրերը անցընելով իր տարրաբանական փորձանոցներուն հետ, իսկ միւսը՝ բժշկական գրքերով պարապելով։ Այսպէս կեանքը հանդարտիկ կը շարունակէր Սէրվիօլի դղեակին մէջ, Թէրէզ Պալմաէի, այսինքն «Մամա»ի բարձր տնօրէնութեան տակ, որ դիեցուցած էր երկու եղբայրները եւ բնաւ չէր բաժնուած անոնցմէ։

Մամա այրի էր, յաջորդաբար կորսնցուցած էր բոլոր զաւակները։ Այդ պատճառաւ սրտանց կը սիրէր իր երկու դիեցիկները։

Ժամը տասնըմէկ հնչած էր Սէրվիօլի եկեղեցիին փոքր զանգակատունը, երբ Բիէր ու Ռօժէն համբաւաւոր Գայլերու Բառուղին առջեւ կը գտնուէին։

Թէեւ աշնան առաջին օրերն էին, սակայն գիշերը զով կ'ընէր։

Բիէր կարծածէն աւելի մնացած էր Միշէլի մօտ։ Խօսքին սանձը բռնած էր նորէն եւ Բիէր մոռցած էր վերջը։

Բայց երկու եղբայրները զինուած էին եւ այնքան լաւ կը ճանչնային իրենց անտառը որ հեռանալին դրացի մարդու մը առաջարկը մերժեցին, ապահով առաջնորդելու համար զիրենք։

Խօսակցելով կը յառաջանային…

Ռօժէն կը պատմէր իր կատարած նոր հետազօտութիւնները՝ ադամանդի պատրաստութեան գաղտնիքը գտնելու համար։

—Գտնելու ճամբուն մէջ եմ, եւ ասոր համար անհամբերութենէս կ'եռիմ, կը յայտնէր Ռօժէն։

Ուրախութենէն, յուզումնալից սարսուռ մը կը ցնցէր գոհ մնացած գիտունը։

Յանկարծ, երբ քարէ կամարի մը առջեւ հասան, որ Գայլերու Բառուղին մուտքը կը կազմէր, Ռօժէն կանգ առաւ, ականջ դնելով։

—Լսեցի՞ր։

—Գիշերահաւի մը ձայն է։

—Չեմ կարծեր. ինծի այնպէս կը թուի որ…

Երկրորդ ճիչ մը խզեց անտառին լռութիւնը։

Բիէր ցնցեց ուսերը։

—Կը տեսնես որ իրաւունք ունէի. գիշերահաւի մը ձայն է… Ա՛հ, Մամայի պէս դուն ալ ոգիներու կը հաւատա՞ս։

—Ո՛չ, այլ կենդանիներու։

Բարձր սիլուէթ մը անջատուեցաւ կանգուն մնացած հին աշտարակին պատին երկայնքէն։

Ստուերը յամրօրէն կ'ընթանար, վարանելով, գլուխը հակած դէպի գետին։

Ռօժէն ու Բիէր կանգ առին զարմացած…

Առանց [illegible] խօսք փոխանակելու, երկուքն ալ հաւնեցին իրենց հրացանները, եւ [illegible] վրայ, պատրաստուեցան պաշտպանուելու, եթէ երբեք յարձակման գործուէր։

Բիէր մրմնջեց.

—Ո՞վ կրնայ թափառիլ այս աւերակներուն մէջ, գիշերուան այս ժամուն։

Ռօժէն եղբօրը թեւը սեղմեց, առանց պատասխան մը տալու։

—Ա՛հ, զարմանալի՛ բան, բացագանչեց։ Հիմա ալ բան չկայ… ստուերը անհետացաւ… Ապշեցուցիչ բան. երազ չէր որ տեսանք… երկու մարդ կամ կին էր, ամէն պարագայի մէջ կենդանի էակ մը կը գտնուէր հոն…

—Անտարակոյս, բայց հոն չէ ալ հիմա։

—Թերեւս ծխամորճաւոր մըն է, որ աշտարակին մէջ ապաստան գտնելու եկած է.

—Աշտարակը բոլորովին աւերակ դարձած է. սանդուխ չունի, փոսերը աւազաւ լեցուած են եւ չորս պատերը կիսովին խախտած են…

Բիէր անփոյթ շեշտով մը յարեց.

—Պա՛հ, մեզի ինչ մը կա՞յ… Շարունակենք ճամբանիս. Մամա՛ն մեզի կը սպասէ եւ քնացած ըլլալու է անշուշտ…

—Մտահոգութեան մատնուած ըլլալու է հիմա…

—Ուրեմն անակնկալի մը չդառնանք ալ հոս։ Մարդ կամ սատանայ, հանդարտ ձգենք աւերակներուն հիւրը։

Սկսան հանդարտօրէն յառաջանալ այն արահետէն, որ անտառին խորը կը գտնուէր. քիչ յետոյ ուղիղ ճամբան եկան, որ համակ ուղղակի, կ'երկարէր երկար ժապաւէնի մը պէս։

Արդէն խոր մթութեան մէջ կը տեսնէին երկու [illegible] աշտարակները, դղեակին աջ կողմը, երբ [illegible] ձայն մը լսելով, ետեւնին դարձան։

Ձիաւոր մը կ'երեւար բաւական հեռուն, բայց իսկոյն ճանչցած էին զայն։

—Ոստիկան-զինուոր Մաթիէօ Յովէլն է, որ Ֆօնթէնպլօ կը դառնայ. անշուշտ որ այս ատեն ալ կ'երթայ, քննական պտոյտ մը կատարելու համար շրջակայքը։

Նոյն իսկ խորհուրդ հարցուց իր վերջին նորածինին համար, որ կապոյտ հազէ բռնուած է։

—Բարի իրիկուն, Պարոն Ռօժէն. բարի իրիկուն, Պարոն Բիէր. գրաւ կը դնեմ որ Միշէլի բնակարանէն կը դառնաք։

—Բռնէ այդ գրաւդ, մանչս, ու սխալ չահիս։

Մաթիէօ Յովէլ վար իջաւ եւ ձիուն սանձէն բռնեց։

—Միասին քալենք։ Կ'երեւայ թէ խեղճ մարդը շատ հիւանդ է. կինն ալ անկար է. երեք տարուան ամուսնութենէ մը վերջ երկու տղայ օրօրոցին մէջ, մէկ հատը՝ ճամբուն, եւ ամուսինը հիւանդ, ինչ որ կը նշանակէ բաղդաւորն ըլլալ։

Ռօժէն անձայն կը քալէր։

Կը փորձէր մտքով վերակազմել Գայլերու Բառուղին առջեւ պարզուած տեսարանը, եւ կը խորհէր յաջորդ օրը այցելել աւերակները՝ տեսնելու համար թէ խեղճ մարդու մը թաքստոց եղա՞ծ էր ան։

—Աւստրիկ բան մը որ պէտք է լուսաբանէ այն տեսլականները, որոնց վրայ կը խօսի Մամա, կ'ըսէր Ռօժէն մտքին։

Բիէր մտախոհութեամբ մտիկ կ'ընէր Մաթիէօյի շաղակրատութիւնը, որ կը հաւաստէր թէ ո՛չ մէկ ատեն այդքան հանգստացած եղած էին այդ կողմերը։

—Ամենափոքր գողութիւն մը իսկ չէ պատահած երկու ամիսէ ի վեր, Պարոն Բիէր, եւ ո՛չ իսկ կռիւ կամ վէճ. կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։

Մաթիէօ գտնուած տեղը գամուած մնաց, կոտրած ճիւղերու աղմուկ մը լսելով իրենց մօտ, անտառին եզերքը, ճամբուն երկայնքը։

Ռօժէն իր խոկումէն սթափեցաւ եւ ցած ձայնով հարցուց.

—Լսեցի՞ք։

—Այո՛, ուժգին խոխոջում մըն է կարծես, իբր թէ քանի մը հոգի գլո՛ւխ գլխի կռուէին։

Մաթիէօ ականջ դրաւ։

Հեծեծանք մը, տեսակ մը հառաչանք փարատեց Մաթիէօյի վարանումը։

—Շատ հաւանաբար, անպատճառ մէկը կը սպաննեն անտառին մէջ։

Ու անտառը խաղաղեցաւ։

Նոյն վայրկեանին, երեք հոգի դանդաղօրէն դուրս նետուեցան կաղնիներու մէջէն։

Մաթիէօ անոնց հետեւեցաւ, ընկերակցութեամբ Ռօժէն եւ Բիէր տը Սէրվիօլի։

—Ա՛հ, անպիտանները, ըսաւ Մաթիէօ։

Բայց փախստականները ուղերու պէս գլուխ-թեքութեամբ կը ցատկէին, անտառին ճամբաներուն վարժ մարդոց նման։

(Շարունակելի)

ջալէս առանց նման կարգ մը ուր՝ երկրագործական արտադրութիւններու համար տարին տասը միլիոն ոսկի կը վճարենք օտար երկիրներու։ Զարմանալի չէ՞ այս և չարժէ՞ր գիտնալ այս իրողութեան պատճառը։

Բնութիւնը ամէն մարդոց զատ զատ յատկութիւններ տուած է և անոնք իրենց խառնուածքին ու ճաշակին յարմար գործի մը մէջ միայն կրնան յաջողիլ։ Միեւնոյն պայմաններու տարբերութիւնը երկիրներն ունին ու ասոնք իրենց կլիմային ու դիրքին յարմարող աշխատութիւնները միայն կրնան արդիւնաւորել։ Բնութիւնը երկրի մը առատապէս տուած է երկաթ ու ածուխի հարուստ հանքեր։ Հո՛ն մեծ ճարտարութիւնները դիւրաւ կը յաջողին։ Ուրիշ երկրի մը շնորհած է բարեխառն կլիմայ, պարարտ հող։ Հո՛ն երկրագործութիւնը կրնայ կամ պէտք է ծաղկիլ։ Օտար երկիրներէ մեր գնած վաճառքներուն մէջ կը գտնուին արժէքով ու քանակով գլխաւոր ուրիշ շատ մը ապրանքներ, որոնք ճարտարական արտադրութիւններ են, և բնականաբար մեր միտքէն պիտի չանցնի՝ զանոնք մեր երկրին մէջ պատրաստել ջանալ։ Բայց քանի որ բնութիւնը մեզ, մեր երկիրը երկրագործական նպաստաւոր պայմաններով ու յատկութիւններով օժտած է, մեր երկրին կլիմայական, բուսաբերական հողատեսակաւ առաւելութիւններ շնորհած է, իրաւունք ունինք գանգատելու թէ ինչո՞ւ երկրագործական արտադրութիւններու համար անգին գումարներ կը վճարենք օտարին, և թէ կարելի չէ՞ զանոնք մեր երկրին մէջ արտադրել, քանի որ Բարեխնամ Կառավարութիւնը մասնաւոր կերպով կը քաջալերէ այդ ձեռնարկները։

Այդ իրողութեան պատճառը մեր դրամատէրերուն անտարբերութիւնն է, մեր դրամագլուխին անձեռնարկական անակեցեալ շահագործումն է, որու մասին կ'արժէ թերեւս մասնաւոր կերպով ու աւելի երկար բացատրութիւն մը տալ։

ԷՔՕՆՕՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Վիեննայի թղթակիցը

Իր վրայ այնքան անուններ խօսեցնող ծրագիրը, որուն համաձայն Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Ռուսիոյ կայսրերը, կայսրերու երեքեակ դաշնակցութիւն մը կնքելու առաջարկ կը նկատուէին, այսօր այլեւս լոկ առասպել մըն է, բայց մը որ նոյն իսկ պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաւատացուի։ Այս զրոյցին ծնունդ տուող պատճառը կոմս Կոլուխովսքիի հրաժարումը և Պարոն Էրէնթալի Աւստրօ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար նշանակուիլն է։ Սակայն այն եզրակացութիւնները որոնք վերոյիշեալ անուանումէն հանուեցան, և որոնք անգլիական մամուլին մէկ մասին մէջ արձագանգ գտան, բնաւ չեն համապատասխաներ իրականին մէջ եղածներուն։ Հաւաստի աղբիւրներէ քաղած տեղեկութիւններովս ի վիճակի եմ յայտարարելու թէ Պարոն Էրէնթալի անուանումը Պերլինի մէջ ոչ միայն յօժարութեամբ այլ մինչեւ իսկ զգուշութեամբ ընդունուեցաւ։ Պերլինի մէջ տիրող ամենայատ զգացումը մատնող ապահով նշան մըն է այն պարագան որով Վիլհէլմ կայսրը, նոյեմբեր 14ին յառաջիկայ Տոնաու-Էշինկէն ընելիք այցելութիւնը, փոխանակ նոյ'մ. 13ի երեկոյեան, որովհետեւ նոյն երեկոյ Բեռլինապալատէն Պերլին կը ժամանէ Պարոն Էրէնթալ։ Այս կերպով Վիլհէլմ կայսրը կ'ուզէ առիթը տալ Աւստրօ-Հունգարիոյ նոր արտաքին գործոց նախարարին որ անձամբ իր քաղաքական ծրագիրը պարզէ իրեն։ Եթէ Ն. Վեհափառութեան ուղեւորութեան ժամանակացոյցին վրայ վերջին վայրկեանին փոփոխութիւն տեղի ունենայ, այն ատեն Պարոն Էրէնթալ պիտի ստիպուի գոհանալ միայն Փոն Պիւլով իշխանին հետ տեսակցելով և վստահացնելով զայն որ Աւստրիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի չշարունակէ մինչեւ այսօր եղածէն այլ։ Պէտք է յիշել սա կարեւոր պարագան թէ մինչեւ այսօր Աւստրօ-Հունգարիոյ մէջ արտաքին քաղաքականութեան ուղղութիւն տուողը ոչ թէ արտաքին գործոց նախարարը եղած է, այլ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը անձամբ։ Գիտելի է թէ, ինչպէս շատ մը պարագաներով ալ հաստատուած է, Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը արտաքին քաղաքականութեան մէջ հաստատամիտ կը մնայ իր ուղղութեան վրայ։ Յիշատակ է որ վերջին մէկ քանի տարիներուն, տագնապալից կացութիւններ առաջ բերուեցան, երբ կարգ մը դիւանագէտներու և իտալական մամուլին ընթացքը պաշտօնական շրջանակներու մէջ սա տպաւորութիւնը առաջ բերին թէ Եռեակ Դաշնակցութիւնը դէմ Աւստրիոյ համար այլեւս չէր համապատասխաներ իր բուն պէտքերուն. դաշնակիցներէն մէկուն ապահական ընթացքը հանդէպ Աւստրիոյ, այս մասին իբր օրինակ կրնայ ծառայել։ Սակայն վերջին ժամանակներս, բարւոքում մը մտաւ Իտալիոյ հետ յարաբերութեանց մէջ, որովհետեւ Իտալիա հրաժարեցաւ ապառազմական համար մեծ վարկեր բանալէ, որոնք պիտի սահմանուէին աւստրօ-իտալական սահմանագլուխին ամրութեանց զօրացման։ Հակառակ այս ամէնուն, նորէն կարելի չէ չենթադրել թէ Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ անհամաձայն զգացումներ չկան։ Եթէ այսօր Պարոն Էրէնթալի պաշտօնի կոչումը նպատակ ունի աւելի բարեկամական յարաբերութիւններ մշակելու, ասոր համար երկու գլխաւոր պատճառներ կարելի է ցոյց տալ։ Առաջին, այն պարագային երբ Իտալիոյ մէջ հակաաւստրիական զգացումները նորէն աւելի ակտիւներ դառնան կամ թէ Իտալիա Եռեակ Դաշնակցութենէն բաժնուի, երբ՝ կայսերական դաշնակցութեան ծրագիրը միջա առաջադրելի պիտի մնայ։ Երկրորդ, Ռուսիա, Աւստրիոյ հետ դաշնակցելով, պիտի կրնայ ի հարկին զինամարտել իրեն անձնական ծրագիրներու։ Անհերքելի է նկատել թէ Պարոն Էրէնթալի անուանումը Աւստրիոյ արտաքին քաղաքականութեան մէջ կրնան կարեւոր փոփոխութիւններ մտանել։ Այդ պարագան պիտի նշանակէր յարձակողական դիւանագիտութիւն մը ընդգրկել, և առ այս փոխանակ չկայ Աւստրիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ։ Երկու տարի առաջ երբ Աւստրիոյ և Իտալիոյ բարեկամ յարաբերութիւնները խանգարուած էին, Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր մէկ խօսքը արձագանգ գտաւ ամէն շրջաններու մէջ. «Երբեք, բան կայսրը, համաձայն չըլլալ զանուած արդի պատերազմի մը արհաւիրքներուն տեղի տալու։» Այս խօսքը բնաւ կարեւորութիւնը չէ կորսնցուցած։ Եւ ինչպէս առաջ հակառակը կրնայ ըլլալ, քանի որ Աւստրիա ծաւալական քաղաքականութեան չի կրնար հետեւիլ, երբ Հունգարիա չուզեր անհրաժեշտ թուով զօրք տալ, բանակին թնդանօթներուն զարգացման համար։ Գալով լոկ Աւստրիոյ, անոր համար լաւագոյնը պիտի ըլլայ անիրականալի ծրագիրներու չհետեւիլ։ Կոմս Կոլուխովսքի առաջնորդած յարմար մարդը չէր Իտալիոյ մէջ Աւստրիոյ դէմ եղած զգացումները բարուքելու, և ուր՝ երկիրներու հետ ալ իր օրով Աւստրիոյ յարաբերութիւնները վատթարացան։ Առանց մոռնալու Հունգարիոյ մէջ իրեն դէմ ուղղուած զգացումները, իր անկումը փութացուցին։ Պարոն Էրէնթալ անոր համար կոմս Կոլուխովսքիի յաջորդն, որովհետեւ նախ Պետերսպուրկի մէջ մեծ վստահութիւն կը վայելէ և երկրորդ իր այժմ Իտալիոյ հետ յարատեւ շփմամբ բթացած չէ։ Ինչպէս որ վերջին անգամ Պ. Թիթթոնիի հետ փոխանակած հեռագիրներէն կ'երեւայ, Պարոն Էրէնթալ ի վիճակի է իր գերագոյն ճիգերը թափել երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները բարուքելու համար։ Ասոնք են բուն պատճառները, որով Պարոն Էրէնթալ ուրիշներէ նախընտրուեցաւ։

Պ. ԻԶՎՕԼՍՔԻԻ ՊԱՇՏՕՆԸ

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվօլսքիի արտասահման ուղեւորութեան վրայ, Սդրատա հեռագիր կը գրէ.— «Տարակոյս չկայ թէ Ռուսիոյ կառավարական բարձր շրջանակներու մէջ կ'ուզուէր երեք կայսերաց դաշնակցութեան վերահաստատումը։ Այս տեսակ դաշնակցութիւն մը միջազգային շահերուն վրայ ալ բարերար ազդեցութիւն մը պիտի ունենար։ Խնդիր էր սակայն գիտնալ թէ արեւմտեան երեք ազդեցութիւնները՝ Անգլիա, Ֆրանսա և Իտալիա ինչ դիրք պիտի բռնէին անոր հանդէպ։ Պ. Իզվօլսքիի պաշտօնը կը կայանար այս մասին Ֆրանսայի միտքը հասկնալ, որովհետեւ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ մէջ շատ ոգեւորուած են միտքերը։ Առաջին վայրկեանէն իսկ լսուեցաւ թէ Ֆրանսայի մէջ վճռապէս որոշուած է պատասխանել թէ այսպիսի դաշնակցութիւն մը կնքուելուն պէս, Ֆրանսա, Անգլիա, Իտալիա, Սպանիա և Բելճիքա իրենց միջեւ պիտի դաշնակցէին։ Այս պատասխանը բաւական էր ռուս կառավարութեան ցոյց տալու այդպիսի քաղաքականութեան մը անպատեհ արդիւնքները և հոն կեցնել զինքը երեք կայսերաց դաշնակցութեան որ արեւմտեան երկու ազդեցութիւններու Անգլիա և Ֆրանսա անդամ մը եւս սերտիւ միացնելու պատճառ պիտի ըլլար։»

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Ընկերվարական երեսփոխան Պ. Մէրլինէ Ֆրանսայի Խորհրդարանին մէջ հարցապնդում մը ըրաւ ելմտական նախարարին թէ միջոցներ ձեռք առնելու մտադի՞ր է ֆրանսական սեղանաւորական հաստատութեանց անյարմար կացութեան դէմ, որ յառաջ եկած է ռուս փոխառութեանց առթիւ ֆրանսական դրամատուներու տուած դրամներէն։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ իր վերջին թիւին մէջ կ'ըսէ թէ Աւստրօ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը Խորհրդարանէն վարկ մը պիտի պահանջէ Ճապոնի աւստրիական դեսպանութիւնը առաջին կարգի դեսպանութեան բարձրացնելու համար։ Այդ վարկը քուէարկուելէ ետքը Ճապոնի առաջին կարգի դեսպան պիտի անուանուի Ճապոնի այժմու աւստրիական դեսպան Պ. Ամպրէրդ ֆոն Ամպրօ։ Միւս տէրութիւնները արդէն առաջին կարգի դեսպանութեան բարձրացուցած են Ճապոնի մէջ իրենց դեսպանները։ Վիեննական վերոյիշեալ իրազեկ թերթը կը յաւելու թէ ընդհանրապէս Վիեննայի ճապոնական դեսպանութիւնն ալ առաջին կարգի պիտի բարձրանայ։ Դեռ յաջորդը նշանակուած չէ ճապոնական դեսպան Պ. Մաքինոյի որ տարի մը առաջ Ճապոն մեկնած էր։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բէչուանաէն ստացուած վերջին հեռագիրները կ'իմացնեն թէ Թրանսվալցի Ֆէրէյրա անուն անձ մը բազմաթիւ Պօէրներու հետ Բրիտանական գաղթավայրութեան հիւսիս—արեւմտեան մասին մէջ հանրային ապահովութիւնը խանգարել փորձեր է։ Ապքամի և Վիդքամի ոստիկանական երկու կայաններու վրայ յարձակեր և բաւական զէնքեր ու ռազմամթերք յափշտակեր են։ Այս մասին Բէչուանաէն ստացուած պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ վերոյիշեալ երկու կայաններու վրայ եղած յարձակման պահուն երկու ոստիկաններ վիրաւորուեր են։ Ֆէրէյրա և ընկերները կ'աշխատին իրենց հետեւողներ գտնել, և արդէն իսկ Ցվարտմօտի վրայ կը քալեն։ Կը հաւատան թէ Ֆէրէյրա կը ջանայ գաղթականներու գործաւորներն իր խումբին միացնել։ Երէկ գրուած 150 հոգիէն զատ, ոստիկանութեան գունդ մը դրկուեցաւ 15 հոգիի հետ, Ֆէրէյրայի ու ընկերներուն ճամբան գոցելու համար։ Հրաման տրուեցաւ նաեւ 25 ոստիկաններու երթալ հետապնդութիւն մը ընել սահմանագլուխին վրայ։ Բրիտանական կառավարութիւնը պէտք եղած ամէն միջոցները ձեռք առած անդորրութիւնը անխզելով պահելու համար։ Կարեւորութեան արժանի վտանգ մը չի կայ թէեւ, կ'ըսէ պաշտօնական հեռագիրը, բայց կ'աշխատուի հանդարտեցնել գիւղերու բնակիչները, որոնք արտաքին աշխարհի հետ յարաբերութիւն չունենալնուն համար, մի գուցէ մեծ կարեւորութիւն ընծայեն Ֆէրէյրայի յարձակումներուն մասին տարուած չափազանցեալ լուրերուն։ Բրիտանական ազդեցիկ Հոլանտացիները կը յայտարարեն հիւսիս-արեւմտեան մասին բնակիչները բնաւ կարեւորութիւն չտար Ֆէրէյրայի ու ընկերներուն առաջարկութեանց։

ՉԻՆ

Ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Չինաց կայսերական հրովարտակը, երկրին մէջ բարենորոգումներ մտցնելու նպատակով, նոր դրութեան մը պիտի ըլլայ չինական ժողովուրդին համար։ Այդ հրովարտակով հին ձեւի վրայ եղած չինական նախարարութիւնները կը ջնջուին, ինչպէս նաեւ շատ մը աւելորդ պաշտօններ, նախարարութեանց մէջ գտնուած ատենադպիր պաշտօնները ձգելով խորհրդակցական նախարարութեան պատասխանատու պաշտօնեաներուն։ Հրովարտակին մէջ կը յանձնարարուի նաեւ Մանչուներու և Չինացիներու միջեւ խտրութիւնը վերցնել։ Կայսերական հրովարտակով երկու նոր պաշտօնատուներ կը հաստատուին, որոնցմէ Քաղաքական Խորհուրդը, չինարէն Չէ-Չէնկ-Եուան, և Պետական Օժանդակ Խորհուրդը, պաշտօն ունին ընդունիլ ազգաւորներու կարծիքները և տեղեկ զանոնք։ Իսկ Ստուգիչներու Խորհուրդը, չինարէն Շէն-Շի-Եուան, որ պաշտօն ունի քննել պետական ծախսուց խնդիրը։ Ցանցի այս երկու նոր մարմիններուն առաջադնոր Չինաց նախագահները կ'երեւան։ Բարենորոգմանց յանձնաժողովը կը շարունակէ խորհրդակցութիւններ կատարել գաւառային բարենորոգմանց խնդրոյն վրայ և փոխարքաներէ և կառավարիչներէ տեղեկագիրներ ու առաջարկներ պիտի առնէ իր գործերուն մէջ առաջնորդուելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիոյ ելեւմտական նախարար Պ. Լոյտ Ճորճ, անցեալները, Ռոչէսթէրի մէջ, մաքսային ազատ—փոխանակութեան կուսակիցներու մէկ ժողովումին մէջ, բանախօսութիւն մը արտասանեց՝ ընդունելով այն մաքսապաշտ վարդապետութիւնները զորս Պ. Օսթին Չէմպըլէն վերջերս պաշտպանեց Բէնիթոնբըրկի մէջ։ Ելեւմտական նախարարը յայտարարեց.— «Պ. Չէմպըլէն կ'ըսէ թէ Անգլիոյ վաճառականութիւնը այլեւս գրեթէ գոյութիւն չունի։ Արդ, նորէն կը յայտարարեմ թէ այդ վաճառականութիւնը այնքան բարգաւաճ վիճակ մը չէր ունեցած։ Այս տարի, Անգլիոյ պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, մեր արտածումները և ներածումները եղան մէկ միլիար անգլիական ոսկի։ Կ'ըսուի թէ գերմանական ու ամերիկեան մաքսային սակագրութիւնը մեզ կը վանեն աշխարհի առեւտրական հրապարակէն։ Այդ գաղափարը պարզ մեծաւանջ մըն էր՝ արդիւնք մաքսապաշտներու մէկ հայկերոյթին, ուր սպառուած էին օտար գինիներ։ Տասը տարի առաջ 224 միլիոն ոսկիի անգլիական ապրանք կը վաճառէինք. անցեալ տարի 3 8 միլիոն և այս տարի 400 միլիոն։ Մեծն-Բրիտանիոյ փոքր կղզին, անցեալ տարի Գերմանիոյ և Մ. Նահանգաց չափ ձեռարուեստի ապրանքներ վաճառած է։ Գալով Անգլիոյ առեւտրական նաւատորմին, անոր առաջադիմութեան քանակութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ։ 1885ին 13 միլիոն թոնօ էր, մինչ տարւոյս մէջ 3,700,000 թոնօ աւելցաւ՝ գերման նաւերու ամբողջ տարողութենէն շատ աւելի թիւ մը։ Անցեալ տարի Անգլիոյ նաւագործարանները աշխարհի բոլոր նաւագործարաններէն աւելի նաւ շինեցին։ Պիտի աւարտենք Քօպտընի և Պրայթի սկսած գործը։ Անգլիացիները պէտք է հաւատարիմ մնան իրենց հին դրօշին. մաքսային ազատ-փոխանակութիւնը ամէնէն զօրեղ ու նախնական զէնքն է։»

ՃԱՊՈՆ

Անգլիոյ պանքային զեղչի սակին հարիւրին 6ի բարձրացումը և անոր բերելիք արդիւնք արժեթղթերու գիներուն անկումը աւելցուց դժուարութիւնները այն սեղանաւորական հաստատութեանց որոնց արդէն կը համոզուէին հարիւրին չորս տոկոսով 50 միլիոն անգլիական ոսկիի փոխառութեան պարտաթղթերը զետեղելու համար։ Մնացած 15 միլիոն ոսկիի գումարը պիտի յանձնուի հարիւրին վեց տոկոսով երկու փոխառութեանց հատուցման։ Այդ գործողութիւնը, Ճապոնի կառավարութեան կամքին համաձայն, կրնայ կատարուիլ 1907 Ապրիլ 5էն ետքը։ Ճապոնի յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցը կ'ենթադրէ թէ հարիւրին չորս տոկոսաւոր փոխառութիւնը պիտի յաջորդէ 100ին 6 տոկոսաւոր փոխառութեան։ Ճապոնի պանքային դիր —Տնօրէն Պ. Թաքահաշի տեսակցութեան մը պահուն յայտարարեց թէ մտադիր է Եւրոպա մնալ մինչեւ այն ատեն որ իր իր պաշտօնը՝ այսինքն հարիւրին չորս տոկոսաւոր փոխառութիւնը հրապարակ հանել և հարիւրին վեց տոկոսաւորին «քոնվէրսիոն»ը կատարել, լրանայ։ Այս պարագան ցոյց կու տայ թէ Ճապոնի կառավարութիւնը կ'ուզէ կատարել «քոնվէրսիոն»ը, թէեւ սեղանաւորական հրապարակին կացութիւնը նպաստաւոր չըլլայ սեղանաւորական այդ տեսակ մեծ գործողութեան մը։

—Չինու մէջ ճապոնի վաճառականութիւնը մեծապէս կը զարգանայ։ Ճապոնական ներածումները Չինու մէջ հարիւրին հինգ հարիւր աւելցած են երկու տարուան մէջ. իսկ չինական ներածումները Ճապոնի մէջ հարիւրին վեց հարիւր։ Այդ կացութեան ամէնէն գլխաւոր պատճառն այն է որ բազմաթիւ Ճապոնցիներ հաստատուած են Չինու մէջ։

ՊԵԼՃԻՔԱ

Շաքարի ճարտարարուեստը, ինչպէս յայտնի է, շատ կարեւոր է Պելճիքայի մէջ, ուր կան շաքարի հարիւր քառասունի գործարաններ և բազմաթիւ զտարաններ։ Շաքարը ամբողջ երկրին մէջ կը պատրաստուի, և մանաւանդ Պրապանթի ու Անվէրսի նահանգներուն մէջ. շաքարը միակ Պելճիքայի հողագործական ճարտարարուեստն է որ իր բոլոր նախնական նիւթերը կրնայ գտնել բուն իսկ երկրին մէջ։ Ճակնդեղը ընդարձակ տարածութեանց մէջ կը մշակուի Պելճիքայի մէջ և արտադրութիւնն ալ գրեթէ բոլորովին բաւական կ'ըլլայ սպառման. միայն սահմանագլուխին վրայ հաստատուած շաքարի գործարանները Հոլանտայէն ճակնդեղ կը գնեն և շատ քիչ ալ Ֆրանսայէն։ Այդ ներածումը 1905ին եղած էր 317,713 թոնօ և 1904ին՝ 125,572։ Պելճիքա իր արտադրած շաքարին հազիւ հարիւրին քանը կը սպառէ, որով կարեւոր արտածումներ տեղի կ'ունենան։ Ճակնդեղի խամ շաքարին արտածումը 1905ին եղած է 94,225 թոնօ. իսկ 1904ին 130,031. իսկ զտուած շաքարինը 1905ին 43,714 և նախորդ տարին ալ 54,922։

ՎԻԹԽԱՐԻ ՀԵՌԱԴԻՏԱԿ ՄԸ

Մ. Նահանգաց մէջ ցոլացուցիչ վիթխարի հեռադիտակ մը պիտի շինուի, որ մինչեւ հիմա շինուածներուն ամէնէն խոշորը պիտի ըլլայ։ Լօս—Անճէլըսէն, Քալիֆորնիա, Պ. Ճան Հուքըր յղացած է այդ ծրագիրը, առաջարկելով Ուաշինկթընի Քարնէկիի կաճառին շինել՝ հարիւր մատնաչափ տրամագիծով և տասներեք մատնաչափ հաստութեամբ ապակի մը։ Վերոգրեալ ծրագրին ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ հինգ միլիոն անգլիական ոսկի։ Այդ հեռադիտակը պիտի հաստատուի Քալիֆորնիոյ մէջ Ուիլսընի լերան կատարը կառուցուած դիտարանին մէջ, որ աւելի ծանօթ է «Ուաշինկթընի Քարնէկիի կաճառին արեգակնային դիտարան» անունով։ Մինչեւ հիմա ամէնէն աւելի խոշոր հայելին կը գտնուի Ռոսի կոմսին դիտարանին մէջ՝ Բէրսընթ—Թաուն՝ Իրլանտա։ Այդ ոսպնեակին տրամագիծն է 72 մատնաչափ. ապակի չէ, այլ մետաղ. մակերեւոյթը, գոգաւորական, շատ յղկուած է։ Նոր հեռադիտակը չորս տարիէն պիտի աւարտի։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԳԵՐՄԱՆ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐՈՅԹԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 8 Հոկտ.

Աւկուսթա Վիքթորիա կայսրուհին Գերմանիոյ մէջ շատ ճաշակաւոր հագուող տիկիններէն մէկն է։ Ո՛ւր որ երեւի, ամէն ոք կը սքանչանայ անոր արդուզարդի ճաշակին վրայ և այդ արդուզարդն ալ ինք կ'որոշէ և կ'ընտրէ։ Այսու հանդերձ կարելի չէ ըսել թէ կայսրուհին Պերլինի և ընդհանրապէս Գերմանիոյ մէջ կանանց նորոյթին վրայ ազդեցութիւն մը ունեցած ըլլայ։ Յայտնի չէ թէ հանրութիւնն ո՛ւսկից կ'ընդունի այդպիսի ազդեցութիւն մը։ Հասարակութիւնը այս մասին իր յատուկ քմայքներն ունի։

Բայց այժմ սակայն կ'երեւի թէ գահաժառանգ իշխանուհին՝ Ցիցիլիա նորոյթի մասին օրինակելի ճաշակ մը ունի և կը սկսի ունենալ այդ ազդեցութիւնը։ Գահաժառանգ իշխանին ծաղկահասակ ամուսինը քիչ ժամանակի մէջ արտաքոյ կարգի համակրութիւն մը շահեցաւ ընդհանուրէն, ինչ որ կը պարտի իր բնական գեղեցկութեան և անարուեստական թարմութեան։ Անցեալները Պերլինի մէջ օթօմօպիլներու ցուցահանդէս մը սարքուած էր, և ասոր բացումը տեղի ունեցաւ գահաժառանգ ամոլին ներկայութեան։

Ազնուականութեան ու սեղանաւորական դասուն պատկանող ընտանիքներ ներկայ էին. մարդ հոն ըլլալու էր տեսնելու համար թէ հոն գտնուող ամէն կիներ ո՛րպիսի լարուած ուշադրութեամբ կը դիտէին գահաժառանգ իշխանուհիին արդուզարդը, երբ իր ամուսնոյն հետ ներս մտաւ ցուցահանդէսի սրահէն։ Ներկայ ամէն կանանց դէմքէն ու շարժումներէն յայտնապէս կ'երեւէր իրենց հիացումը թէ գահաժառանգ իշխանուհին ճաշակաւոր և վայելուչ հագուիլ գիտէ. ինչ որ դիւրին չէ Պերլինի մէջ։ Տարակոյս չկայ որ իշխանուհին իր երիտասարդութեան մէկ մասը Ֆրանսայի մէջ անցընելն ու մինչեւ ամուսնութեան օրն իր արդուզարդի պէտքերը բացարձակապէս Բարիզի նշանաւոր վաճառատուներէն հայթայթելն ալ մեծ ազդեցութիւն ունեցած է այս մասին։ Տարակոյս չկայ թէ ընթերցողը հետաքրքիր է գիտնալու թէ իշխանուհին ի՛նչ հագած էր այս հանդէսին բացման առթին, ինչ որ Պերլինի ընկերութեան համար ձեռնհասօրէն եղանակի բացումը կը համարուէր միանգամայն։ Բարձրահասակ, նրբամարմին իշխանուհին, կատարելապէս շնորհալի իր շարժումներով, «թեթեւ հագուած էր», ինչպէս կ'ըսեն դերձակուհիի լեզուով։ Մարմնագիրկ և քղանցաւոր շրջազգեստ մը հագած էր բաց-գորշ սաթէ, և պերճօրէն ժանեկազարդ. թեւնոցը, ինչպէս կը պահանջէ այժմու նորաձեւութիւնը, մինչեւ արմունկն երկայն ու ճոխ ասեղնագործուած։ Իշխանուհին կը կրէր սամոյրէ երկայն նեղ ու սափոկ մուշտակ մը, յայտ թանկագին սամոյրի ագիներով զարդարուն։ և Բօ տը Սիւէտ բաց-դեղին ձեռնոցներ։ Գլխարկ մը՝ զոր գլխոյ և քինաչափ ներկայ կանանց մէջ բացարձակ յաջողութիւն մը ունեցաւ։ Այդ գլխարկն ալ բոլորովին էր, զոր շատ կը սիրէ իշխանուհին և շատ լաւ կը վայելէ իր փոքր մը գունատ դէմքին։ Գլխարկը պատրաստուած էր ամբողջ բոսորագոյն (mus roqu) թաւիշէ, թատրոնի փոքր գլխարկի ձեւով լայնեզր, և զարդարուած էր սամոյրով ու շղարշով և ծածկուած ջայլամի նոյն-բոսորագոյն մեծ ու չքեղ փետուրով մը։ Իշխանուհին, հակառակ իր սամոյրապատ արդուզարդին, բռնած էր մութ գոյն հովանոց մը, բաց-կապոյտ ժապաւէններով նկարակերտուած։ Այս ամէնը շատ լաւ յարմարած էր դեռատի իշխանուհիին կազմին, և ամբողջ ներկաներուն մէջ կարելի չէր գտնել այդպիսի պարզ ու վայելուչ, գրաւիչ ու չքեղ հագուած կին մը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Բրեւէզայի մաքսային տեսչութեան թղթակցութեանց առաջին քարտուղար անուանուեցաւ մաքսային Խորհուրդի դիւանին քարտուղարներէն Խալիս պէյ։

—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Լիբանանի Զահլէ գիւղաքաղաքին Ցոյն Մելքիթներու կղերականներու վարժարանին Տնօրէն Տ. Պօլոսի Բէֆարիի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌԱՄԱԶԱՆ.— Երէկ, ժամ 9ին մօտ, Վեհ. Սուլթանը Կայս. Պալատին Չիթ քէօշկը գնաց, ուր Ռամազանի առթիւ կրօնական ընթերցումներ կատարուեցան։ Ներկայ էին Կայսերազուն իշխանները, Կայս. փեսաները և պալատական պաշտօնատարներ։

—Ընթերցումները կատարող կրօնականները, երէկ իրիկուն, իֆթար ըրին Կայս. Պալատան մէջ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսեր մէկ գիրը՝ ծանուցանող թէ Բիէր Ֆերտինանտ արքիդուքսին կինը՝ Մառի Քրիսթին արքիդքսուհին աղջիկ զաւակ մը ծնած է, արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ Մեծ-Եպարքոսին զրկուեցաւ՝ Կայս. Պալատ մատուցուելու համար։

ԸՆԴԾՈՎԵԱՅ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼ.— Սէտ-էլ-Պահրէն մինչեւ Իմրոզ կղզին ընդծովեայ հեռագրաթել մը երկարելու համար արտօնութիւն շնորհուեցաւ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանին վիճակագրութեան մարմինը ձեռնարկեց բժշկական ու առողջապահական աշխարհագրութեան մը պատրաստութեան։ Այդ առթիւ տեղեկութիւններ ուղղուեցան նահանգներու առողջապահական քննիչներէն և Կ. Պոլսոյ թաղապետական բժիշկներէն, որոնք հետզհետէ կը պատասխանեն։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ այն միջոցներուն համար որոնք թաղապետութեանց կողմէ ձեռք պիտի առնուին՝ հնութեանց պատկանող շէնքերը պահպանելու և Կայս. Թանգարանին կանոնաւորութիւնը տեսական ընելու համար։ Տրուած որոշմանց համաձայն, այդ կարգի շէնքերու նորոգութեանց ներկայ պիտի գտնուին մասնագէտ պաշտօնեաներ։

ՇԷՆՔԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդը որոշեց թէ այն տեղերը, ուր փայտաշէն շէնքերու կառուցումը արգիլուած է, երդիքներուն եզերքը շինուած զարդարանքները արտօնուին. իսկ քարուկիր շէնքերու համար այդ արտօնութիւնը չտրուի։ Նաեւ շէնքերու կանոնագրին վրայ այդ մասին յաւելուած մը ըլլայ։ Քաղաքապետութիւնը այդ մասին հարկ եղած զեկոյցը ըրաւ թաղապետական շրջանակներուն։

ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԵՏ ՊԷՏՔ Է ՋՈՒՐ ԽՄԵԼ.— Սապահ, ըսելէ յետոյ թէ բժշկականապէս հաստատուած է որ ճաշելու ատեն մաքուր ջուր խմելը մեծապէս օգտակար է առողջապահական տեսակէտով և թէ քաղաքակրթեալ կեդրոններու մէջ ճաշելու ատեն ոգելից ըմպելիներ գործածելու սովորութիւնը սկսած է հետզհետէ մէկ կողմ թողուիլ, և անոր տեղ լաւ ու մաքուր ջուր գործածել, կը յարէ թէ իսլամական կրօնքը ջուրերու մասին ուշադրութիւն ընելու համար բազմաթիւ պատուիրութիւններ կը պարունակէ, որով իսլամները հազար այսքան տարիներէ ի վեր լաւ ըմբռնած են բժշկական ու գիտական այդ ճշմարտութիւնը և վերոյիշեալ պատուիրութեանց կը համակերպին, մինչդեռ Եւրոպայի առողջապահութեան մասնագէտները շատ ուշ ըմբռնած են կրօնական նոյն պատուիրութեանց նրբութիւնները։ Մինչեւ հիմա Եւրոպայի մէջ ճաշի սեղաններու վրայ ոգելից ըմպելիներու գործածութիւնը պարտաւորիչ ընդհանուր սովորութիւն մը եղած էր. իսկ այժմ սեղաններու վրայ գինիի շիշերուն յաջորդած են վճիտ ջուրի սրուակները։ Գերման նշանաւոր բժիշկ մը Էքնոլթ վերոգրեալ ճշմարտութիւնը պարզած է գիտական հանդէսի մէջ հրատարակուած յօդուածով մը։ Գերման գիտուններն յայտարարութեանց շատը արդէն ի վաղուց անտի ծանօթ են իսլամներուն։ Սապահ կը յարէ թէ արդէն իսլամները պէտք չունին գերման գիտուններն յայտնած գաղափարներուն, քանի որ իսլամական կրօնքը արդէն արգիլած է ոգելից ըմպելիներու գործածութիւնը։ Վերոյիշեալ Գերման բժիշկը կը հերքէ այն կարծիքը թէ կերակուրի հետ երբ ջուր խմուի, մարսողութիւնը կը դժուարանայ. ընդհակառակը ճաշի ատեն ջուրի չափաւոր գործածութիւնը կ'օգնէ ստամոքսին ու աղիքներուն՝ իրենց պաշտօնը կատարելու մասին, և կը դիւրցնեն ու կը փութացնեն մարսողութիւնը։ Ինչպէս յայտնի է, մարդկային մարմինը կազմող տարրերուն հարիւրին վաթսունը ջուրէ կը բաղկանայ. եթէ այդ քանակութենէն հարիւրին տասներկու պակսի, այդ մարմինը կը հիւանդանայ. իսկ եթէ հարիւրին քսան պակսի, այդ մարդը կը մեռնի։ Ալիւր, հաւկիթ, շաքար և ոգելից ըմպելիներու մէջ գտնուած ածխային նիւթերը ջուրերու մէջ չեն գտնուիր, որով իւղ չի կազմուիր։ Այսու հանդերձ ճաշի ատեն եթէ շատ ջուր խմուի, ստամոքսը կը յոգնի՝ այսինքն ստամոքսային տարրերը չափէն աւելի կը ջրալին, որով մարսողութիւնը կը դժուարանայ։

ՎՃՌԱԲԵԿ առանձին պատժական ճիւղը վաւերացուց Մուշի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին այն վճիռը, որով Յովհաննէս Մարտիկեան, Նաւօ, Յովսէփ և Պետրոս անուն անձերը, խռովարարական գաղտնի թղթակցութեանց մէջ գտնուած ըլլալնուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուելով տասնական տարուան բերդարգելութեան դատապարտուած են։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Սապահ կ'ըսէ թէ Պոլսոյ կողմի Անանիասովս վաճառատունը որ սնանկացաւ, տասը մէկ հազար ոսկիի բաց ունի։ Այդ վաճառատունը քանիմէկ հազար ոսկիի դրամագլխով գործի ձեռնարկած էր, սակայն Մանչէսթըրի ճիւղին գործերը լաւ չերթալուն հետեւանքով վերջապէս սնանկացած է։ Դրամագլուխին մասնակից մէկ քանի դրամատէրներ ալ վնասուած են։

ՍՊԱՆԻՈՅ դեսպանին որդին Քարլոսի մարքիզը ու կինը, որոնք, ինչպէս ծանուցուեցաւ, Կ. Պոլիս եկած էին, երէկ մեկնեցան։ Դեսպանը, առջի իրիկունը, սեղան մը տուաւ Սէռքըլ տ'Օրիանի մէջ ի պատիւ մարքիզին ու մարքիզուհիին։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը գրեց պէտք եղած տեղերը որ ձմեռուան առթիւ պէտք եղածէն չափ փայտ և ածուխ զրկուին Կ. Պոլիս։

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիին Ընկերութիւնը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, ձեռնարկած է Պաղտատի երկաթուղիին Պուլկուրլէն մինչեւ Ատանայի մասին շինութեան։ Գերման լրագիրները կ'ըսեն թէ այդ շինութիւնը յանձնուեր է Ֆրանքֆուրթի շինութեանց ընկերութիւններէն մէկուն։ Նաեւ շինութեան ծախքն ալ պատրաստուած է։ Ճարտարագէտներ զրկուած են քննելու թէ Մէրսինը այդ երկաթուղիին համար կրնա՞յ նաւահանգիստ մը ըլլալ և կամ թէ հա՞րկ է այդ գիծը մինչեւ Եումուրթալըքի նաւահանգիստը երկարել։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ ստացուած լուրերու նայելով, այս տարի մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ մետաքսի հրապարակին վրայ և վերջին օրերս գիները բաւական բարձրացած են։ Բաւական ատենէ ի վեր այսքան յառաջդիմութիւն չէր տեսնուած խոզակի հրապարակին վրայ։

ՍԵՐՊԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Պոլքիչ Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպանատան առաջին քարտուղար կարգուած ըլլալով, մէկ քանի օրէն Կ. Պոլիս կը սպասուի։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷՆ կը գրեն թէ վերջերս տեղացած առատ անձրեւներ ուրախութիւն պատճառեր են երկրագործներուն։ Ցանոյ օդերը բացուեր են, այն աստիճան որ ժողովուրդը բացօթեայ զբօսավայրեր կրնայ երթալ։

ԾԽԱԽՈՏԻ Ռէժիին Խաֆեճիներուն չըգնալը, անյայտներ երկու փոքր առագաստանաւ բռներ է Միտիլլիի մօտերը. այդ նաւերէն երեք հազար քիլօ ծխախոտ և թէնպէքի գտնուելով, Իզմիր զրկուեր են։ Նաւերուն մէջ ոչ ոք կար։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ.— Գարթալի կայարանին պաշտօնեայ՝ կարճահասակ, աղեբեկ մազով, խարտեաշ յօնքով, սեւ աչքով, 47 տարու Սկիւտարցի Գասպիկ էֆ. Եամբերեան, (որդի Մարտիրոսի), իր կինը՝ Լիւսի, ուրիշ անուամբ Լուցիքա, (դուստր Կարապետի), ինչպէս նաեւ չերամատան սպասաւոր միջահասակ, խարտեաշ մազով և յօնքով, պզտիկ քիթով, խաժ աչքով, լեցուն դէմքով 21 տարու Կեյվէ Օրթաքէօյցի Պէօլէսի օղլու Իլեան, (որդի Յովակիմի) 1319 տարւոյ յունիս 9ի երեքշաբթի գիշերը կրակի տուած էին Բէնտիքի մէջ գտնուող իրենց ապահովագրած չերամատունը, անոր ապահովագինը խլելու համար։ Այս պատճառաւ ոճիրով ամբաստանուած են, և պիտի դատուին եղեռնադատ ատեանին առջեւ։ Հետեւաբար Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը ձերբակալման հրամանագրով մը կը ծանուցանէ թէ պէտք է ձերբակալուին անոնք ո՛ւր որ գտնուին։

ԱՆԱՍՆՈՑ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Վերջերս ձեռնհաս պաշտօնարանին գանգատներ եղած էին պուլկարական սահմանագլուխին անասնաբուժական քննիչներուն դէմ, ըսելով որ Պուլկարիայէն ու Արեւելեան Ռումելիէն ժամանած և արտասահման զրկուելու սահմանուած անասունները կ'արգիլուին։ Այդ մասին կատարուած քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ անասնաբուժական քննիչները առողջապահական որոշմանց համաձայն գործած են, արգիլելով մուտքը այն անասուններուն որոնք մեկնած տեղին վկայական չունին՝ հաստատող թէ անոնց եկած տեղերը պաճարախտ չկայ։ Այդ վկայագիրը ունեցողներուն մուտքը պիտի արտօնուի։

ԳՈՂԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.— Ժամանակէ մը ի վեր Պոլսոյ Գարագաշ թաղին մէջ ու շրջակաները մէկ քանի տուներ գողեր մտնելով քիչ շատ կարասիներ կը գողնային։ Նաեւ ատով ալ չբաւականանալով տուներուն դուռներուն ուղանակները ալ կը չորթէին։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կը կատարէր այդ չարագործները գտնելու համար։ Վերջերս Պոսթան Պաշիի ոստիկանութեան առաջին գամուէր Հաճի Ճեմալ էֆ. և գամուէր Հիւքմէթ էֆ. աւելի մանրամասնն քննութիւն կատարելով համոզուեցան թէ այդ չարագործները կը գտնուին Ղալաթիոյ քարափին եւ Ալի պարսիկ Ալիի սրճարանը: Այսօր օրը վերոգրեալ ոստիկանները խուզարկութիւն կատարեցին նոյն սրճարանին մէջ և գողցուած առարկաներ գտան բաւական քանակութեամբ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց այդ Ալին, անոր աղան Եուսուֆը և Մէհմէտ ու Հասան անուն ուրիշ երկու անձեր: Իմացուելով որ գողօնները կային մեր քանիայ մը Գասըմ փաշայի մէջ սրճարանի մը վերի յարկը պահուած է, խուզարկութիւն կատարուելով գտնուեցաւ: Այն անձերը որոնց տուներէն գողութիւն տեղի ունեցած էր, երէկ Բերայի ոստիկանութեան դիմելով, հաստատեցին թէ Ալիի սրճարանին գտնուած գողօններուն մէկ մասը իրենց կը վերաբերի: Հաստատուեր է նաև թէ պարսիկ Ալի գողերու ընկերութեան մը պետն է. անոր վարձած գետնայարկի սրճարանը գողերու բնակավայրն էր: Ալի կը վաճառէր գողօնները: Ոստիկանութիւնը առաջ կը տանի քննութիւնները:

ՊՈԼՍՈՅ Ֆաթիհ թաղին մէջ պարսիկ Մէհմէտ, երէկ, նոյն տեղը կաւքի կան կարասի չինող Խլիւխիյի հետ կռուելով, զայն գլխէն վիրաւորեց: Մէհմէտ ձերբակալուեցաւ:

ՊԱԼԱԹՈՒ թաղին մէջ նաւավար Եմին և մակուկավար Նէջիպ կռուի բռնուելով: Եմին նախատակորդը կռնակէն ու գլուխէն վիրաւորեց: Եմին ձերբակալուեցաւ:

ԽԱՍՔԵՕՅԻ մէջ քսան տարեկան հրէայ աղջիկ մը, տաչի իրիկունը, վիրաւորուեցաւ հրեայ տղու մը կողմէ նետուած քարով մը:

ԲԱՍԿԱՀԱՏ.— Երէկ Պոլսոյ Եէնի Ճամի ու Մահմուտ Փաշայի կողմերը քսակահատ մը ձերբակալուեցաւ, որ խաղալիկներ ծախելու պատրուակով, անցորդներուն քսակները կը չորթէր:

ԵՂԲՕՐՍԱՊԱՏ ռանոր, երէկ, սկսուած Տիւրպէքիրլի Մէհմէտ էմին, Էկինլի Մէհմէտ, Զիւլֆիքար, Իպրահիմ, Աչքր Հիւսէյին, Սէյֆէտտին, Մօրտոպոյ, Փաք, Իսաք, Իլիա և Խալիլ. նաև առանց մեղսակիցները Պարգա Տիմիթրի, Սալին, Խանուշէնի Մէհմէտ, Բօլթրքճը Մէհմէտ, Ֆրանկիւլ, Թահսին, Ֆաթիմէ և քնայ Գարս Պասա Հասան: Հրաւիրուած վկաներէն ոմանք ներկայացած չըլլալով, որոշուեցաւ դրամական տուգանք գանձելով, նորէն հրաւիրել, որով դատը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ:

ԽԱԲԵԲԱՅ ՄԸ.— Յունական թերթերը կ'ըսեն թէ Մավրոմաթի վաճառատան և պանքա անունով գործող և Յունաստանի պանքային պարտաթուղթերը մանրավաճառող ծախող սեղանաւոր մը, որ Կ. Պոլսէն ու նահանգներէն զանազան անձերէ բաւական դրամ գանձելով երկու ամիս առաջ Աթէնք գացած էր՝ իր անձնական գործերը կարգադրելու պատրուակաւ, սակայն յունական թերթերը կ'ըսեն թէ այդ սեղանաւորը բաւական ատենէ ի վեր անյայտացած է:

Ո՞Վ ՉՈՒՏԻ ՈՒԶԷ ԿԱՐԴԱԼ ՄԵՐ ԿՐԿՆԱԿ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆՆԵՐԸ

որոնց հրատարակութիւնը սկսած ենք Արեւելքի առաջին և չորրորդ էջերուն մէջ: Իրապէս աւելի հետաքրքրաշարժ, չտեսնուած ու հրահանգիչ վէպեր են, որոնք այնքան լարուած պիտի պահեն ընթերցողներուն հետաքրքրութիւնը: Կը բաւէ սոյն թերթօնները կարդալ առաջին թիւերէն իսկ, չքարահանելու անսպասելութեամբ: Ուստի պէտք չենք զգար երկար բառել ներբողը հիւսելու մեր կրկնակ թերթօններուն՝

“ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ„

ԵՒ

“ԱՆԾԱՆՕԹ ԿՂԶԻՆ„

Երկուքն ալ լեցուն յուզիչ դրուագներով, մանրամասնութեան դարձուածքներով և չտեսնուած ծանօթութիւններով:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Որ տեղի ունեցաւ երէկ,
Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան մէջ

ՇԱՀՕՂ ԹԻՒԵՐԸ

94936	թիւը շահած է	300000	ղրշ.
135671	» »	100000	»
30353	» »	50000	»
151457	» »	20000	»
10887	» »	10000	»
25000	» »	10000	»
48836	» »	10000	»
121602	» »	10000	»
142193	» »	10000	»
166448	» »	10000	»

Հետևեալ 10 թիւերը շահած են 5000ական ղրուշ

628	19440	32370	72555	74096
113128	117913	135883	139797	153320

Հետևեալ 20 թիւերը շահած են 2000ական ղրուշ

5017	6753	7492	14633	29430
37457	39097	48034	54833	57513
59973	70240	70448	91681	91997
112389	119432	160126	160960	172823

Հետևեալ 60 թիւերը շահած են 1000ական ղրուշ

192	3561	11980	20898	26652
26808	29527	35804	42157	47288
47456	48453	54804	62727	63042
66793	73021	73370	73954	78679
80901	81141	81969	81980	84548
87444	88038	88578	88828	91039
91150	91757	92290	92761	95102
101627	102816	107926	111048	111101
116134	119496	129326	130582	131708
133501	133597	136645	137008	145357
147252	149829	150579	151314	152049
153660	156498	157291	160471	168775

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՈՐՈՇՄԱՆՑ ՇՈՒՐՋԸ

Խառն Ժողովի երէկուան նիստին որոշումները հրատարակեցինք Արեւելքի երէկուան թիւով իսկ, և ծանուցինք, ի մէջ այլոց, թէ Ժողովը նկատողութեան առնելով Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին մէկ նամակը, որով կը խնդրէր փութացնել վանքապատկան հաշիւներուն քննութիւնը և ելք մը տալ խնդրին, որչափ յանձնաժողովին՝ ըստ կանոնի փութով մատուցանել իր տեղեկագիրը Վարչութեան: Այս յանձնարարութեան դառն, ժողովը որոշած է նաև որ, հաշիւներու քննութեան անմիջապէս յետոյ, Երուսաղէմի միաբանութեան երկու մասի բաժնուած անդամները հաշտեցուելու և եթէ հարկ դատուի՝ կնքել. Վարչութեան կողմէ պատգամաւորութիւն մը ղրկուի Երուսաղէմի վանքը, այս նպատակաւ: Ժողովականներէն ոմանք թէև առաջարկեցին անմիջապէս կազմել այս պատգամաւորութիւնը, բայց մեծամասնութիւնը նախամեծար սեպեց հաշուոց քննութեան աւարտումէն ետքը վերապահել: Բազ. Ժողովի անդամ Միհրան էֆ. Սեթեան, որ միանգամայն անդամ է Երուսաղէմի հաշուեքննիչ Յանձնաժողովին, յայտարարեց թէ տեղեկագիրը պատրաստ է և թէ բացակայ երկու անդամներուն ստորագրութիւնը միայն կը պակսի Վարչութեան մատուցանելու համար:

⁂ Ինչպէս յայտնի է, երկու հոգևոր հովիւներու ընտրութիւն կատարեց Խառն Ժողովը իր երէկի նիստին մէջ, նախ՝ ընդունելով Տ. Վահրիճ Վրդ.ի հրաժարականը Ռոտոսթոյի առաջնորդութենէն և անոր տեղ նոյն վիճակին առաջնորդական տեղապահ կարգելով Տ. Սրբուսաղէս եպիսկ. Վանքեանը, և յետոյ՝ կարգելով Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեանի պաշտօնանակը Ռումանիոյ հոգևոր հովուութեան խնդրոյն նկատմամբ ու այդ հովուութիւնը յանձնելով Բէջօթանիոյ առաջն. տեղապահ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեանի: Ռոտոսթոյի թեմը բաւական ժամանակէ ի վեր անհովիւ մնացած ըլլալով Տ. Վահրիճ Վրդ.ի մեկնումովը, և այս պատճառաւ Առաջնորդարանի ժողովներն ալ դադրեցուցած ըլլալով իրենց նիստերը, կը մնային միայն երկու թաղերու Թաղ. Խորհուրդները և Ազգասիրաց մարմինը, առաջնորդական փոխանորդի տեղա կրող քահանայի մը նախագահութեան ներքև: Այս պայմաններուն մէջ, զատական հովուութեան պաշտօն վարած եկեղեցականի մը՝ ինչպէս է Տ. Սրբուսաղէս եպիսկոպոս Վանքեան՝ Ռոտոսթոյի առաջն. տեղապահ նշանակումը անշուշտ գոհութիւն պիտի պատճառէ Ռոտոսթոյցիներուն որոնք իրենց առաջնորդական, կրօնական, կրթական ու բարեգործական հանրային գործերը լաւագոյն վիճակի մը վերածուած տեսնելու կը փափաքին նոյն մէկ անձին. տեղապահին օրով և այս վերջինն ալ անշուշտ պիտի ջանադիր ըլլայ գոհացնել զանոնք: Այս կերպով, Վարչութեան տեղական վրայէն կը վերնայ մտահոգ թեմի մը առաջնորդական խնդիրը որ նախորդ Վարչութիւններ ալ զբաղեցուց բաւական ատեն:

Գալով Ռումանիոյ Հայոց հոգևոր հովուութեան, թէև երկար ատեն չէր որ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեան կոչուած է Բէջօթանիոյ առաջն. տեղապահի պաշտօնին և «Խոտ և հողին» գործ կրելուն իրապէս, բայց Խառն Ժողովը անշուշտ իր բռնած նկատումներն ունէր Ռումանիոյ Հայոց հոգևոր հովուութիւնը յանձնելու համար յիշեալ վարդապետին: Այս հոգևոր հովուութեան խնդիրը նոր չէ, և քանիցս չնշուած է պէտքը եկեղեցականի մը ներկայութեան որ երթայ հոգևորապէս հովուել Ռումանիոյ Հայերը և հսկել անոնց եկեղեցիներուն ու դպրոցներուն մատակարարութեան վրայ, որոնք անշուշտ հասոյթներ ու կալուածներ ունին իրենց արքունական ներքևէ, բայց Պատրիարքարանը մինչև անտեղեակ կը մնայ այդ մատակարարական գործերուն:

Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեանի ընտրութիւնը, իբրև հոգևոր հովիւ Ռումանիոյ Հայոց, կարևոր քայլ մըն է որ կ'առնուի՝ դարմանելու համար կրօնայ այդ կացութիւնը զոր Պոլսահայ մամուլը չնշուած է երկար տարիներէ ի վեր, թղթակցութիւններով ու խմբագրականներով:

* * *

Երուսաղէմի վանքին Աւետիսեան նախորդ տեսուչ Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Մաքսուտեան քանի մը օրէ ի վեր ծանրապէս հիւանդացած է եւ կը դարմանուի Երուսաղէմաւան մէջ, ուր բարեկամներ կ'այցելեն որպիսութիւնը հարցնելու:

—Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը հեռագիր մը ուղղելով Պատրիարքարան, Սամսոնի Առաջնորդ Տ. Մուշեղ Վրդ.ի եպիսկոպոս ձեռնադրութիւնը ծանուցած է:

—Դատաստանական Խորհուրդի հրաժարեալ երեք անդամներուն տեղ ընտրելիներու եռապատիկ ցանկը, զոր պատրաստած էր Փոխանորդ Սրբազանը, չներկայացուեցաւ երէկի Խառն Ժողովին: Ս. Պատրիարքը ինք պիտի որոշէ այդ երեք անդամները ու ներկայացնէ Վարչութեան հաստատման:

—Պրուսայի Նէյնիճ գիւղի Տ. Սիմոն քահանան, վիճակին Առաջնորդ Սրբազանին միջոցաւ դիմած էր Ազգ. Պատրիարքարան և խնդրած էր որ զինքը Դպրեվանք ընդունին իր տղան մը կատարելագործելու համար: Դպրեվանքի խնամակալութիւնը արտօնած ըլլալով, գրուեցաւ Պատրիարքարանէն Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ.ի, որպէս զի յիշեալ քահանան ընդունի Դպրեվանք:

—Ադրիանուպոլսէն կը հաղորդեն թէ հրկիզեալ առաջնորդարանին վերաշինութիւնը աւարտած ըլլալով, ի մօտոյ պիտի ձեռնարկուի նաև եկեղեցւոյ վերաշինութեան:

—Պրուսայի առաժամեայ Թաղ. Խորհուրդը կազմուեր է այսպէս. Գառնիկ էֆ. Շիշմանեան ատենապետ, Օննիկ էֆ. Դաւիթեան ատենադպիր, Գրիգոր էֆէնտի Զանկեան գանձապետ, և Բարսեղ Սեթեան, Սահակ Տէրվիշեան, Օննիկ Խուպչօղեան ու Կարապետ Թէօսեան էֆ.ները:

—Իզմիրէն կը գրեն թէ գեղասէր Իզմիրցի մը, Օր. Ֆերհունէ Սրմենեան Բոնաթեան, որ Օքսֆորտի համալսարանին դասախօսութիւններուն կը հետևէր, ստացած է իր վկայականը փայլուն յաջողութեամբ մը: Օր. Ֆերհունէ կրտսեր դուստրն է Սրմենեան Բոնաթեան էֆ.ի, որ Բ. Դրան իրաւաբէտ խորհրդականի օգնականն է, և որ երկար ատեն Իզմիրի նահանգին ատար գործերու Տնօրէն եղած է:

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Ռոտոսթոյի Հայ Բողոքական Եկեղեցւոյ ճիւղը եղող Տարատէքէի աղօթարանը՝ կրօնական պաշտաման անպայման ու հինցած շէնք մը ըլլալով, գրեթէ անգործածելի դարձած է: Նոր աղօթարանի մը կառուցման միջոցները խորհելու և գործադրելու նպատակով՝ Տարատէքէի մէջ «Աղօթարանի շինութեան» յանձնաժողով մը կազմուեր է որուն կ'անդամակցին Մր. Ֆրէտր Բոյվիըթ (ատենապետ), Մր. Կոստֆիւս Ուիլմօլ (գանձապետ), Պատ. Յովհաննէս Յ. Աճէմեան (ատենադպիր), և Թագւոր էֆ. Սարգիսեան ու Թագւոր էֆ. Ուզունեան:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Օր. Աստղիկ Գ. Ճէլալեանի ընդ. Տօքթ. Պօղոս էֆ. Բիւզանդեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի հետևեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս:

—Տէր և Տիկին Միհրան էֆ. Ս. Մանուկեան 108, Տէր և Տիկին Գրիգոր էֆ. Ֆէրաճեան 108, Տէօրք Գէորգ էֆ. Մուրատեան և որդիք 108:

—Աֆիօն Գարահիսար հանգուցեալ հաճի Օհան էֆ. Մեսրոպեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետևեալ նուիրատուութիւնները եղած են: Զգօն էֆ. Խօրասանճեան 216, Հայրապետ էֆ. Մեսրոպեան 108:

—Ի կիւրն հանգուցեալ այրի Տիկին Մարթա Արապեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետևեալ նուիրատուութիւնները եղած են հիւանդանոցիս:

Տէր և Տիկին Թադէոս էֆ. Արապեան, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Արապեան ի Տրապիզոն, Տէր և Տիկին Տօքթ. Յարութիւն էֆ. Արապեան 540 ղրուշ, Գրիգոր էֆ. Նահապետեան 108 ղրշ.:

—Հանգուցեալ հաճի Յովհաննէս էֆ. Փալամուտեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետևեալ նուիրատուութիւնները եղած են. — Բարսեղ էֆ. Բէշիկեան 108 ղրշ., Նազարէթ էֆ. Միսկեան 54 ղրշ.:

(Հոգաբարձութիւն)

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Մանչեսթըր, 15 Նոյեմբեր

Սբօթ 5.67

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ. — Հանրային Պարտքի վարչութիւնը նուազուրդի դրած է հայթայթումը սա նիւթերուն: —

300 ծրար ճերմակ եռրօն՝ թիւ 25, 20, 30, իւրաքանչիւր ծրարը 25 քիլօկրամի.

2000 քիլոկրամ ամպալաժի թուղթ.

200 տրցակ (rame) բալիա ճերմակ թուղթ՝ 102+63 չափով, իւրաքանչիւր տրցակը 17 քիլոկրամի.

50 կասր շակրինե սև մորթ.

Բոլոր ասոնք պիտի հայթայթուին այն նմոյշին համեմատ, որ հասարակութեան տրամադրութեանը տակ դրուած է, և պիտի յանձնուին անծախս Պոլիս՝ Օսմ. Հանր. Պարտքի, վերջնական նուազուրդէն 40 օր ետքը:

Առժամեայ նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ 1906 նոյեմ. 13/26ին, երկուշաբթի օր, կէս օրէն առաջ ժամը 2էն մինչև կէս օրէն ետքը ժամը 3:

Վերջնական նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ առնուազն 3% զեղչով, առժամեայ նուազուրդին փակումէն մինչև երեք օր ետքը, այսինքն մինչև նոյեմ. 16/29:

Երրորդ օրը դիմումները պիտի ընդունուին մինչև կէս օրէն ետքը ժամը 3:

Անոնք, որ կը փափաքին մասնակցիլ այս նուազուրդին, պարտին կնքել. Վարչութեան սնտուկին իբր երաշխաւորութիւն ի պահ տալ ըլլալիք հայթայթումին հարիւրին 10ը:

Մատուցման գիրերը պէտք է ներկայացնել կնքել. Վարչութեան՝ կնքուած պահարանով, որուն մէջ դրուած պիտի ըլլայ նմոյշ մը վերոյիշեալ ապրանքներէն զորս հայթայթել յանձն կ'առնեն յանձնառուները: Այս նմոյշը պէտք է յանձնառուին յատուկ մէկ նշանը կրէ: Յանձնառութեանց մասին տեղեկութիւնները այսօրուընէ սկսեալ տրամադրութեանը տակ դրուած է հասարակութեան, որ կրնայ այդ մասին տեղեկութիւններ առնել՝ դիմելով մատակարարական ճիւղին, կէս օրէն առաջ ժամը 2էն մինչև կէս օրէն ետքը ժամ 3:

Ընդհանուր Տնօրէնութիւն
30/13 Նոյեմ. 1906/1322

1—16

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ԳՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 14 Նոյեմ.— Յունաստանի թագաւորը Վիէննա ժամանեց, ուր մէկ քանի օր պիտի մնայ:

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը, աւարտելով Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման օրէնքին վիճաբանութիւնը, 143ի դէմ 399 ձայնով ընդունեց օրակարգ մը, որուն համաձայն է նախարարութիւնը: Այդ օրակարգը կ'ըսէ թէ Երեսփ. Ժողովը կը հաւանի նախարարութեան յայտարարութեանը և իր վստահութիւնը կը յայտնէ իր հաստատամտութեանը մասին, որով պիտի ապահովէ բաժանման օրէնքին կատարեալ կիրառումը:

ՄԻՒՆԻԽ.— Երէկ մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Գերմանիոյ կայսեր և կայսրուհիին: Պավիէրայի Ինաւակալ իշխանը և Վիլհէլմ Բ. շատ սիրալիր բաժակաճառեր փոխանակեցին: Կէս գիշերին Գերմանիոյ կայսրը ու կայսրուհին մեկնեցան, ժողովրդեան կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ողջունուելով:

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Խորհրդարանին նստաշրջանը, երէկ, բացուեցաւ: Այսօր նախարարապետ Ֆոն Պիւլով իշխանը պիտի պատասխանէ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան համար ըլլալիք հարցումներուն:

ՈՒԻՆՏՍՈՐ.—Երէկ, Անգլիոյ թագաւորը ու թագուհին, Ուինտսորի պալատին մէջ, սեղան մը տուին ի պատիւ Նորվեկիոյ թագաւորին ու թագուհիին: Երկու վեհապետները սիրալիր բաժակաճառեր փոխանակեցին:

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրա տակոն Տիւէս էս Պէրի եռակայմ առագաստանաւը, Նանթի նաւահանգիստէն, Չիլիի եզերքին մօտ ընկղմեցաւ, Խաղաղականին մէջ: Բամն եօթը նաւաստիներէն ութը միայն ազատուեցան:

ՊԵՐԼԻՆ. — Աւստրիոյ - Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրընթալ, Բեթմերապրելէն Պերլին ժամանեց:

* * *

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՈՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 14 Նոյեմ.— Սխալ են այն զրոյցները թէ Պ. Բոպիլիր Բէլճիքի հիւպատոսութիւնը ծանրացած ըլլայ. թէև բաւական հիւանդ է, սակայն ընդհանուր վիճակը կայուն է:

—Բրուս կ'ըսէ թէ ֆրանսական եպիսկոպոսները մօտերս գումարում մը պիտի ունենան, դեկտ. 11էն առաջ որոշում մը տալու բաժանման օրէնքին կիրառմանը առթիւ:

ԼՈՆՏՈՆ. — Բրէթօրիայէն առնուած հեռագիրներու նայելով, լուրջ բան մը չի նկատուիր տեղացիներու խումբի մը ապարքները Բարկայի գաղթավայրին հիւսիսային արեւմտեան կողմը: Պաշտօնական կուսակցութիւնը կը յայտարարէ թէ ինք բնաւ մասնակից չէ:

—«Սէնթրըլ Նիւզ» կը հրատարակէ ամփոփումը Պ. Պրաունի մէկ ճառին, որով կ'ըսէ թէ Պ. Ռուզվելթ միջամտելու չէր ընտրական պայքարին: Հանրապետական կուսակցութեան յաջողութիւնը ցոյց կուտայ թէ Նախագահական յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ Պ. Ռուզվելթ չի կրնար ընտրուելու հետամուտ ըլլալ:

ԲԱՐԻԶ.—Թան խօսելով Մարոքի բրած վերապահութեանց վրայ, Ալճեզիրասի Դեսպանաժողովին որոշմանց մասին, յուսալի կը գտնէ թէ ատոր լուրջ ակերութեան և ոչ մէկը կարևորութիւն պիտի տայ և թէ Ֆրանսա ու Սպանիա պիտի կրնան քիչ ատենէն գործնական կերպով կատարել իրենց տրուած դերը:

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սերպիական փոխառութիւնը ամբողջովին ստանձնեցին ֆրանսական պանքերու խումբ մը և Ժընէվի Ֆրանքօսիւիս պանքան: Պարտաթուղթերը քիչ ատենէն շրջաբերութեան պիտի հանուին:

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Խորհրդարանին մէջ Ֆոն Պիւլով իշխանը, հարցապնդում մը պատասխանելով շատ համակրութեամբ խօսեցաւ ֆրանքօ-գերման յարաբերութեանց վրայ: Նախարարապետը յարեց թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև սիրալիր համաձայնութիւնը անհամապատասխան չէ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ միջև բարւոք յարաբերութեանց պահպանման:

ՀՌՈՄ.— Վատիկանի մէջ զրոյց կայ թէ Պապը հաւանած է Պորտոյի մէջ կազմուած կրօնական ընկերակցութեան՝ բաժանման օրէնքին համաձայն, Լեքօ կարտինալին կողմէ:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն Նոյեմ. 11—12)

ՖՐԱՆՑ ԺՈԶԷՖ ԿԱՅՍԸՐ ԴԺԳՈՀ

ԲԷՇԹԱ, 12 Նոյ.— Քաղաքական շրջանակներու և թերթերու մէջ արդէն սա լուրը տարածուած է թէ այն բանախօսութիւնը զոր կայսրը պատուիրակութեանց գումարման առաջին նիստին պիտի արտասանէ, պիտի բովանդակէ նաև պարբերութիւն մը, որուն մէջ ջերմապէս չնշուած պիտի ըլլայ Երրեակ Դաշնակցութեան պէտքը: Իրազեկ շրջանակներու մէջ ասոր փոխարէն սա կարծիքը կը յայտնուի թէ, կայսր, անձամբ, պատուիրակութեանց առաջին նիստը բանալու պարագային չէ ճշգուած գիւս, որովհետև խնդիրը, ինչպէս յայտնի է, նոր պատգամաւորաց ժողովի մը վրայ չէ, այլ հին պատուիրակութեանց վրայ, որոնք իրենց գումարման պիտի սկսին:

* * *

ԱԹԷՆՔ, 11 Նոյ.— Յունաստանի թագաւորը որ ինչպէս արդէն հաղորդուած էր, նոյեմբեր 23ին Հռոմի մէջ Իտալիոյ թագաւորին պիտի այցելէ, կը ծանուցուի թէ երեք օր պիտի մնայ Իտալիոյ մայրաքաղաքին մէջ:

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Նոյ.— Պէրլինէր Դակէպլադ ջանքեր կ'ընէ որպէս զի Ռայխսթակին մէջ զօրաւոր հարցապնդում մը լացուի, երկրին ընդհանուր քաղաքականութիւնը քննադատելով, և այս հարցապնդման արդիւնքը ներկայացուի Վիլհէլմ կայսեր:

ՀՌՈՄ, 11 Նոյեմ.—Պիրմինկհեմ Տէյլի Բոսթ կը ծանուցանէր թէ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը անգլիական կառավարութեան ծանուցագիր մը ղրկած է ի մասին Երրեակ Դաշնակցութեան վերանորոգման: Դրիպունա պատասխանելով այս հրատարակութեան, ապահովութեամբ կը պնդէ թէ այդպիսի ծանուցագիր մը գոյութիւն չէ ունեցած:

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 12 Նոյ. — Ծերակուտական Բալբէր, Մ. Նահանգներու արտաքին խնդիրներու քննութեան համար կազմուած յանձնաժողովին նախագահը, յայտարարեց թէ մաքսային սակագրոյի վերաքննութիւնը Խորհրդարանի յառաջիկայ գումարման շրջանին մը պիտի վերապահուի: Գումարմանց այս շրջանը յառաջիկայ նստաշրջանէն անմիջապէս վերջը տեղի պիտի ունենայ, մարտ ամսոյ վերջը:

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 13 Նոյեմ. — Նոր յայտնութիւններ պարունակող գիրք մը եւս հրատարակուեցաւ Լայպցիկի մէջ: Այս գիրքին մէջ կը տեսնուին Լոնտոնի նախկին գերման դեսպան կոմս Բաւլ Հացֆելտի այն նամակները, զորս 1870-71ի պատերազմին ատեն բանակակայանէն գրած է իր կնոջ: Կոմսին հետաքրքրական նամակներէն մէկը որ 1870 դեկտ. 23 թուականով գրուած է Վերսայլէն, Ս. Քլուի աւարին վրայ կը խօսի սապէս.—

«Տեղեկութիւն առի Բիսմարքի գործին վրայ, որու մասին կը գրես: Կ'երեւի թէ ամբողջ աւարը բաժնուած է մեծերուն մէջ, որոնք երկաթուղիի վակոններով իրենց ընտանիքներուն՝ Պերլին ղրկած են զանոնք: Կ'երևնայ թէ շատ գէշ ներգործութիւն մը բրած է այս, և ուրախ եմ որ ես այդ աւարառութեան պէտք չեմ ունեցած: Այս խնդրոյն մէջ Վիլհէլմ Ա.ի դիրքը դիւրին է ճշդել: Բամն են իրեն թէ որովհետև Ս. Քլու Պետութեան ստացուածք եղած էր, հետևաբար, երկրակալութեան օրէնքին համաձայն, անոր մէջ գտնուածներն ալ իրենն կը պատկանէին, և ատոր իրեն համար պահել չուզելով, բաժնեց զայն իշխաններուն մէջ:»

ՊԱՐՈՆ ԷՐԸՆԹԱԼ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 12 Նոյեմբեր. — Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրընթալ իր տիկնոջ հետ Պերլին մեկնեցաւ: Երկաթուղւոյ կայարանին մէջ կը գտնուէին Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքիի, արտաքին գործոց նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայ երր, նախարար Շվանէպախ, և ամբողջ դեսպանական մարմինը իրենց տիկիններով: Շքեղ ծաղկեփունջեր ընծայուեցան Պարոնուհի Էրընթալի: Համալսարանական ցոյցեր եղան նախարարին և իր տիկնոջ, որոնց սրահ-վակօնը կը հեծէր ծաղկեփունջերու տակ:

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Նոյ.— Պարոն Էրընթալ չորեքշաբթի Պերլին պիտի հասնի և հինգշաբթի իրիկուն կամ ուրբաթ առտու Վիէննա պիտի ուղևորի: Առանց սպասելու Վիլհէլմ կայսր Պերլին վերադառնալուն, Ֆոն Պիւլով իշխանին հետ պիտի տեսակցի միայն: Իսկ Պարոնուհին ուղղակի Պերլին պիտի երթայ:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԲԷՅՐԴԱՄՈՒՆ, 12 Նոյ.—Ֆերերայի և իր ընկերներուն կողմէ Ապքամի ոստիկանութեան կայանին վրայ տեղի ունեցած յարձակման ատեն վիրաւորեալ զինուորը մեռաւ, ամսոյ 7ին: Ոստիկանութեան քննիչ Ուայդին զօրքերը երէկ իրիկուն մինչ հինգ մղոն հեռաւորութեամբ մօտեցան Ֆերերայի և փոքրիկ սիղութեամբ կը շարունակեն հալածումը, որ սակայն առաւատ երկիրներու մէջ ջուրի պակասութեան պատճառաւ դժուարութեամբ տեղի կ'ունենայ: Ֆերերա, որ դէպ Ափրիկէի արեւելեան կողմը կ'ընթանայ, երէկ յաջողեցաւ բազմաթիւ համախոհներ միացնել իրեն:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Հանրային Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սալյա (Պոլսոյ գիւղաքաղաքին մէջ, Էկէրտիւրի գաւառակ, Գօնիա) լճին ձկնորսութեան տուրքը, որ տակէ առաջ երեք տարուան համար վարձու տրուած էր 21,350 ղրուշի, նորէն աճուրդի դրուած է 3 տարուան համար, սկսեալ 1322 մարտ 1էն. մինչև 1325 օգոստ.ի վերջը: Անոնք որ կ'ուզեն Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ այդ աճուրդին կամ կը փափաքին տեղեկութիւն ստանալ աճուրդի պայմաններուն վրայ, կրնան ներկայանալ Հանր. Պարտքի Վարչութեան Ընդհանուր Տնօրէնութեան, հարկ եղած երաշխաւորութիւնները տալով:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
18/31 Հոկտ. 1906 (1322)

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 1 Նոյեմբեր

Օսմ. Բոնս. Բ. Կ. Միաց.	Օ. Ո.	101 30
Ամէնէն բարձր գին	»	101 35
Ամէնէն վար գին	»	101 30
Ռումէլի Երկաթուղի գոց փր.		152 —
Ամէնէն բարձր գին	»	152 25
Ամէնէն վար գին	»	151 —
Թրանսվալ	»	58 50

ԲԱՑՈՒՄ 2 Նոյեմբեր

Օսմ. Բոնս. Միաց.	Օ. Ո.	101 34
» » » ժամը 6½էն	»	101 34

Ռումէլի Երկաթուղի	Փր.	152 —
» » ժամը 6½էն	»	152 —
Պրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.		329 50
» » » Բ		263 50
Բարափ Կ. Պոլսոյ		453 50
Անատ. երկթ. պարտթ. Ա. սերի		516 —
» » » Բ. սերի		514 —
» » բաժնեթուղթ Օ. Ո.		18 10
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէ Համիտիէ	»	05 15
Ռէժի		19 55
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4 72
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 55
» ժուիսանս		6 47
» պարտաթուղթ		495 —
Թրանսվալ	Փր.	55 50
Տէրքոս		316 —
Գալիա Բարա Այտըն		695 —
Պանք տը Սալօնիկ		175 —
Բարասու		146 —
Հելլենական 5% 1881		— —
Թէմպէքիի պարտաթուղթ		— —
Բաժնեթուղթ Լավրիումի		71 50
Հելլենական պարգևաւոր թուղթ		435 50
» » II Օ.Ո.		4 05

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան Օ.Ո.		1 35
Օսմ. » 8 »		4 —
Ռումէլի երկաթուղի	Փր.	2 —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 30
» չէք		109 34
Բարիզ » ամիս	Փր.	23 2½
» չէք		23 2½
Պերլին չէք	մարք	18 71
Վիէննա քուռոն	Ֆիօր.	24 29

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 07
Անգլիական ոսկի	»	109 37
Գերմանական մարք	»	106 10
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 19
Քառորդ մէճիտ	»	105 10
Արծաթ մանրուք	»	102 30
Մէթալիք	»	100 20
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 67

ԵՒՐՈՒԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Նոյեմբեր

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Կ.Ո.	92 63
) գոց.		93 —
Օսմանեան Պանքա		17 25
Եժիբսիէն Իւնիֆիէ		102 —
Հելլենական 5% 1881		52 75
» Մօնօբօլ		53 50
Պուլկարական 1892		101 —
Թրանսվալ		2 37
Ռանտ Մայն		6 06
Ռուսական 4½ 1888—1889		76 37
Ճապոնական 4½		— —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ		25 51¼
Դրամադեղչ		

ԲԱՐԻԶ 14 Նոյեմբեր

Միաց. Օսմ. պարտք.) բաց.	ղշ. Բ. Կ	93 87
) գոց		93 90
Ռումէլի երկաթուղի		153 —
Օսմ Կայս Պանքա	Փր.	682 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ		451 —
Օսմ. մաքսատուն	»	—
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	95 42
Պրէտի Լիոնէ	»	193
Ռուսական 4% 1901	»	74 75
Թրանսվալ		60 75
Իտալական Ռանթ	»	103 23
Սպանիական արտաքին	»	95 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 280
Դրամադեղչ Ֆրանս. Պանքայի		

ՊԵՐԼԻՆ 14 Նոյեմբեր

Ռուսական 4% 1902	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	146 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան		20 430

ՎԻԷՆՆԱ, 14 Նոյեմբեր

Ռումէլի երկաթուղի	մարք	163 70
Վինըր Պանք Ֆէրայն	»	555 75
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	քր	241 40
» Բարիզի »	»	95 51
Ռուսական 5% 1906		65 70

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած:
Պահեստի գումար 36 միլիոն քուրոնի չափ:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են: Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 100 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ:

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետևեալ կերպով.

3 օր	100— 150	ոսկի գումարի համար
6 »	151— 200	» »
10 »	201— 500	» »
15 »	501—1000	» »
30 »	1001 և անկէ վեր	»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ստացողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէքիլ կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու:

Խնայողական Սնտուկէն զատ: Վինըր Պանք Ֆէրայն կը զբաղի նաև սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով:

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ 24,000,000 տրախմ
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐՈՎ
ԵՒ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՎ

Վարչական խորհուրդը կազմուած է ատեանէ.—Պ. Է. Տէկօ' պատուակալ նախագահ, Պ. Ժան Բէնամազօղլու' նախագահ, Պ. Էրիխ Ֆրանկիասիս' դէր-նախագահ, իսկ Պ.Պ. Ժ. Փօրասի, Սօրտօ-Մարուկօ, Մօձաս, Է. Էմպիրիքօս, Ա. Լամպրինոսի, Լ. Զարիֆի' անդամ:

Կեդրոնական Տնօրէնութիւնը կը գտնուի Աթէնք, Սոփոկլ փողոց, Թիւ 6: Մասնաճիւղեր ունի Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Իզմիր, Պիրէօն, Վոլօ, Սուրիա, Փաթրաս Փոմիա, Քալամաթա, Կրէտէ:

Պոլսոյ մասնաճիւղին մէջ կը կատարուին հետեւեալ գործողութիւնները.— Փոխատուութիւններ' հաշուընթացով ու արժէթուղթերու եւ ապրանքներու փոխարէն, դրամագեղչ, փոխանակագիրներ հրապարակ հանել, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական հրամանով վճարումներ Յունաստանի, Թուրքիոյ Եգիպտոսի ու Եւրոպայի վրայ, հաշուընթացներ արժէթուղթերու պահպանութիւն կտրօններու եւ արժէթուղթերու գանձում սակարանական հրամաններու գործադրում մեր հրապարակին եւ արտասահմանի վրայ, գնում եւ վաճառում պարգեւաւոր արժէթուղթերու ինչպէս Յունաստանի Ազգային Պանքային Թրքական, Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէնի, Վիլ տը Բարիի, Վիլ տը Բրիւքսէլի, Քրէտի Ֆօնսիէ տը Ֆրանսի արժէթուղթերուն' կանխիկ կամ մասնակի վճարումներով:

Աւանդ ընդունուած դրամի տոկոսներ

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու համ.	3%
Վեց ամսուան համար	3½
Մէկ » »	4
Երկու » եւ աւելիի համար	5

23—50 Տնօրէնութիւն

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔՍԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Նոյեմ. 19 ն Միճէրկի Պօթոմէն,
ՍՊԱՍՈՒԱԾՆԵՐ
Նոյեմ. 13ին Անատոլի Մոսուլ.
Նոյեմ. 20 ն Միճէրկի. [illegible] եւ Մոպիլ.

Ճամբորդութիւնը վեց օր պիտի տեւէ Կ. Պոլսէն մինչեւ Բարիզ:

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200	ֆր
» »	Մարսիլիոյ »	160	»
Բ. »	Բարիզի »	150	»
» »	Մարսիլիոյ »	120	»

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին' Թօփհանէ քարափին վրայ:
15 2—50 Թ. ՌԷՊՈՒԼ

Khedivial Mail Line
(Քետիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ.
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը. Նաւապետ Թաթէւոյ, երեքշաբթի, 13 Նոյեմ 1906 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 15 Նոյեմ 1906 (Ը. Ե.) կէսօրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէօն:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՅՈՒՖԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ' ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2|14 եւ 320 Սաֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլը խան, Հէզար էն փողոց, Թիւ 14, Բօօրէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ:
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ:
Պոլիս, Մ. Մ. Ի. Սաաօք եւ Ռօսիղի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10:
Պոլիս, Ասատ պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէյօղլու, Եմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան:
Դատըգիւղ, Բեհմիլ էֆ., [illegible] չուկայի հրապարակ:
Դատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօֆիլօս Եօանիտէս, նաւակատան մօտ:
Շիշլի, Մ. Ե. Ռօսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ս. Բիրժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան:
Բէնտիք, Բ. Սօմմարիպա:
Մեծ Կղզի, Բէտուլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճելիտէս, կայարանի հրապարակ:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 7—50

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սիրած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 493է աւելի պատւոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ:

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին:
) 2. » » Ղալաթա Սէրայի դիմաց:
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ:
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2:
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13:
Սկիւտար) Չարշը Պօյը, Թիւ 120:

Դասերը և Նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը: 16 12—50

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԵՐԼԻՆ
VICTORIA DE BERLIN
Ռենթ օժիտ, թօշակի ճիւղեր

Ապահովագրեալ գումար 1904ին Ֆր. 1,491,279
Պահեստի դրամ 1904ին » 605,718,000

Հաստատուած 1853 սեպտ. 2ին արքայական հրովարտակով եւ ուղղակի կառավարութեան հսկողութեան ներքեւ:
22 50

ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս. Պանքա
եւ Քրէտի Լիոնէ

Վարիչ գործակատարութեան
ԱՐԱՄ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

Լիազօր Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՖՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա, Արաբեան խան

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	372	Միքատօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1000	Միլօ	1 57	Սիլվիա	119
Արիոսթօ	2377	Տրաքօ	1713	Հումպէր	195	Մոնթէվիտէօ		Սլէրօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3119	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էքօ	3464	Իտահօ	5 40	Նէրօ	1 33	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	418	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օտէսսա	4100	Թօքիօ	3337
Գէյրօ	1371	Էրգօ	84	Ֆլէսօ	1053	Օթհէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլրինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	212
Գարլօ	1241	Ֆինլանտօ	1828	Քօլօ	17 0	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	27 9	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանթօ	2374	Րիալթօ	3329	Վ. Ուիլսըն	2391
Կօսլթօ	1861	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1 43	Րինալտօ	1553	Եէտսօ	1350
Գօլօրատօ	4 35	Կիկանօ	1143	Լորէնզօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2305	Կոզօ	1011	Մալմօ	721	Րօսէտա	1789	Թորօ	
Գօրսօ	895	Կրասնօ	1695	Մարէնկօ	1 73	Րոզալինտ	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.
Ուրալիօ շոգենաւը, Նաւապետ Բրոֆթ:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.
Միքատօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանտըն:
Դիմել Գործակալներուն' Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻԶՕՍ
Թիւ 22 24, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 49—50

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ.
1906 Սպտ. 14 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ
ԳՕՆԻԱ—ԷՐԷՅԼԻ—ՊՈՒԼԳՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կռխմբ. 622 Ապր. և Ճմբ.

Կայարան		Առաւ.
Գօնիա	մկն.	12 30
Գաչին խան		1 01
Ջումրա		1 45
Արըզ Եօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Սիարօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 05
Պուլկուրլու ժմն.	երեկ.	6 20

ԴԱՐՁ Կռխմբ. 621 Ապր. և Ճմբ.

Կայարան		երեկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 53
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 01
Սիարօվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 07
	մկն.	11 22
Մանտասուն		11 55
Արըզ Եօրէն		12 24
Ջումրա		1 —
Գաչին խան		1 36
Գօնիա ժմն.	երեկ.	2 05

48 50

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Նոյեմբեր
Դշ. 17|30 Իզմիր, Պիրէօն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Բոր-Սաիտ ու Սուէզ ու Նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերուն հետ:
Դշ. 17 30 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Քէրասունտ, Տրապիզոն, Րիզէ, Պաթում, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 18 31 Սեւաստապոլ ժամը 10ին:
Եշ. 20|22 Օտեսա ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ, Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ:
Եշ. 20|1 Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա, իրիկուան ժամը 4ին:
Ուր. 21 2 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիփոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին:
Շբ. 22 3 Օտեսա, իրիկուան ժամը 4ին:
39—50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Երեք ամիսը երկու անգամ կը չուեն Լիվըրփուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թ.նօ
Լուքանիա	12952	Սլավոնիա	10605
Կամպանիա	12950	Սիլվանիա	5598
Կարմանիա	20000	Ուլթոնիա	10402
Կարօնիա	20000	Պրէշիա	3500
Ումպրիա	8127	Վէրիա	3228
Էթրուրիա	8119	Փավիա	2950
Լուզիթանիա	32500	Սիրիա	2350
Մորէթանիա	32500	Իբերիա	2975
Սաքսոնիա	14280	Սարակօսա	2200
Իվէրնիա	14058	Ալէպպօ	2 50
Կարփաթիա	13603	Շէրպուրկ	1620
Պանոնիա	9851		

Դիմել առ ՎԱԼԹԸՐ ՍԻԿԸՐ և ԸՆԿ.
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց
18—50

ՓՐՓՐԱԼԻՑ ԳԻՆԻՆԵՐ

Է. Տ. ԿՕՏՕ
ՇԱԹՕ-ԼԱ-ԺԻԹ' ՔՈՒԷՍԻ ՍՕՍ (ՖՐԱՆՍԱ)

փափկահամ, վճիտ եւ առողջապահական յատկութիւններով օժտուած են սոյն գինիները: Մասնաւորապէս յանձնարարելի է գինին ճաշակող փափկակերներուն, որոնք կրնան նմոյշ խնդրել եւ գինը հարցնել

Պ. ՎԻՔԹՈՐ ՖՐՕՄԱՆԺԷ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ռըխթըմ խան, թիւ 2, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս 4-25

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
1906 Հոկտ. 21ն (Հ. Տ.) սկսեալ ձմեռ տնօրինութիւն: 15—50

Վոսփորէն կամուրջ

1 Ալվ. չնկք. պէյլք. գուզ. պէշթ.
1 Սթն. միրկ. ր. հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պշթ.
1 Պէյք. բաշ. չպք. գանլ. ա հիսար. գնտ. պէշկթ.
1 45 ա.հիս. գնտ. վնք. չնկ պէյլ. գուզգ. պշկ.
1 Ենիմ. մէսպ. պյքտ. Թար. Ենիք.
1 35 Ենք սթն միրկ ր.հիս պէպ անվ գրչ օրթ պէշիքթ:
2 45 Գուզկ:
1 45 Ենիմ մզրպ պէյքտ Թար ենք սթն միրկ պէշկթ:
2 պէյք. բաշ. չուպ. գանլ. ա. հիս. գանտ. պէշիկ.
2 45 Ա.հսար գանտ վնք չէնկ Պէյլ գզկ պշկ:
2 30 Ր.հիս. պէպ. արվ. գ.չ. օրթ. պէշկ:
3 35 Օրթ գուզ:
3 10 Ր.ա.զվգ. Ենիմ. մէսր. պյքտ. Թար. ենք. միրկ. ր.հս. պէպ:
3 4 Գ տ Պէպ ար վ գրչ օրթ աշկ.
3 Պէյզգ. բաշ. չուպլ. գանլ. ա. հիսար. գնտ. պէշկ.
3 15 Ենիմ. մէսր. պ.քտ. Թրպ. ենք. սթն. միրկ. պէշկթ:
4 15 Միրկ ր. հիս պէպ անվ գրչ օրթ պշկթ:
4 30 Ա.հ ս գնտ վնք չնկ պէյլ Գուզկ պշկթ
4 45 Պէյք. բաշպ. չուպ. գնլ. ա. հիս. գանտ. Վնք. Չէնկք. պէյլք. Գուզկ. պէշկթ:
3 55 Ր.ա.զավազ Ենիմլ. մսպ. պէքտ. Թա պ. ենք. սթն. միրկ. ր. հիս. պէպէք արնվ գրչ. օրթ. պէշկ:
6 40 Պէյլ գուզկ պէշկ:
6 20 Պէյք. բշպ. չպք. գանլ. ա. հիս. գնտ. պէյլ:
6 15 Ենմ. մէզր.պյքտ. Թրպ. ենք. սթն. միրկ. ր. հիսար պէպ. արնվ. գուրչ. օրթ. պշկթ.
8 15 Ա-Ր. հիսար. գանտ. պէպ. արնվմ. գուրչ. չէնկ. պէյլք. օրթ. գուզ.պէշկ:
8 Ենիմ. մէսրպ. պէյքտ. Թարպ. Ենիք. սթն. միրկ. ր. հիսար. պէպ. արնավտ. գրչ. օրթ. պէշկթաշ:
8 5 Պէյզ. բաշ. ե ք. գանլ. միրկ. ր. ա. հիսր. գնտ. պէպէք անվ. չնկլ. պէյլ. օրթ. գզկ. գազպ. Սկ.:
7 50 Ր. ա. զավ. մէսր. պէյք. Թրպ. այզ. բաշչպ. չպլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ. վանիք. չէնկ. պէյլք. գուզ. պէշիկթաշ:
9 30 Ենիմ. մէսր. պէյօք. Թարպ. ենիք Սթ. Միրկ. ր.հիսր պէպ. արվտ. Օրթ. գրչ-պշկ:
10 50 Գնտ. Պէպ. արն.
10 20 Պէյքօզ բաշ չպք գանլ ա. հիս գանտ պէշիկթաշ:
11 15 Վնք. Չէնկ. պէյլ.
11 33 Օրթ. գզկ:
11 15 Ա.հիս. գնտ. չէնկ պէյլք Օրթ գզկ պշկ:
11 20 Ենմ. մէսր պյքտ Թրպ ենք միրկ պէպէք արնվ օրթ պէշկ:
12 55 Պէշկ. Իսկ.

Կամուրջէն Վոսփոր

1 40 Պէշկթ. սկիւտ.
1 50 Արնվ. Պէպէք ր. հիս.
2 Պէշկ. օրթ. գրչ արնվ. պէպ. ր.հիս. միրկ. սթն ենք Թ-ր պէյօք. մէս. ենմ ա.ր.զավ:
2 5 Վնք Գանտ ա. հս:
2 15 Պէշկ. գզկ:
2 45 Պ. կ. ալզվ. պէպ. գնտ:
3 Պշկթ. գուզկ. պէյլ. վնք. չէնկ. գանտ. ա. հիս. գանլ. չպուգ. բշպ. պէյքօզ.
3 5 Գուզկ. օրթ.
3 20 Պշկ պէպէք ր.հս միրկ:
3 5 Վնք. գնտ. ա հիս:
3 30 Գապթ. Պէշկթ. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. ալնվ. վնք. պէպք գանտ. ա. ր. հ.ս. միրկ.գանլ. սթն ենք. բշպ. պէյքօզ:
4 45 Պէշկթ. օրթ գուզզ արնվ պէպ ր.հ.ս միրկ սթն ենք Թար պէյք մէս ենմ
5 Պէշկ. գուզկ պէյլ չէնկ վնք գանտ ա. հիս. գանլ չպք բաշ պ յք Թար պէյքտ մէս ենմ
6 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սթն. ենք. ա ր. պէյօք. մէս. ենմ. ր. ա. զավազ
7 10 Պէպ. գանտ. ա.հիսր. միրկ. գնլ.չպք. ենք բաշ. Պէյ քօզ:
8 10 Գուզկ. պէյլ:
6 45 Պէշիք. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնավ. պէպ. գանտ. ա. ր.հիսար
7 45 Պշկթ. օրթ. գրչ. արն. պէպ. ր.հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պէօյք. մէս. ենմ.
8 45 Պշկ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար. գանլ. չու. բաշ. պէյքոզ.
9 15 Պէշիկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր.հիս.միրկ. սթն. ենք Թար պէօյ մէս ենմ.
10 25 Պէշքթ. գանտ. ա. հիս. գանլ. չու. բաշ. պէյք. մսպ. ր.ա.զավ:
10 2 Գապ Պշքթ. Սկիւտ.
9 45 Պշկթ. Գզկ Օրթ պէյլ. չնկ. ալն Պէպ.գնտ.
10 30 Պշկթ. պէպ մ.կ ենք Թար պէյք մէս ենմ
10 45 Պէշկ. օրթ. Գուզ. անվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. գնլ չպք. բշպ. պյքօզ.
10 35 Պշկ. Գուզկ. ա.հիս.
10 50 Պէշկ. պէյլ չէնկ վնք
11 10 Գուզկ. օրթ.
11 2 Պէշկթ. պէյլ. գնտ. ա.հս. գնլ. չու. բշպ. պէյքօզ
11-40 Պշկ. միրկ. սթն.ենք. Թար պէօյ. մէս ենմ:
11 45 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր.հիսար. միր. սթն. ենք
11 50 Գուզ. պէյլ. չնկ. վան. պէպ գնտ. ա.հս.
12 20 Օրթ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միկ են:
12 30 Պէշկ. գզկ. պէյլ. չէնկ. գրչ արնվ.
12 35 Պշկ. գնտ. ա.հս. գանլ. չու. բաշ. պէյքօզ
12 40 Ենք. Թրպ. պէօյք. մս. ենմ.

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

Սկիւտարէն Կամուրջ

1 15		8 15	Պէշիկ.
2 —		8 45	
2 45		9 30	
3 30		9 45	Գապ. Սիրք.
3 45	Գապ. Սիրք.	10 —	
4 —		10 30	
1 30		10 55	
5 —		11 —	Գապ. Սիրք.
5 45		11 20	
6 —	Գապ. Սիրք.	11 45	
6 30		12 15	
6 45	Պէշիկ. Գապ.	1 —	
7 25			

Կամուրջէն Սկիւտար

1 40	Պէշիկ.	8 15	Գապ. Պէշիկ.
1 55		9 10	
2 35		9 40	
3 20		10 10	
3 50		10 30	Սր.էն Գպ.Սկ.
4 20	Պէշիկ.	10 35	
4 45	Սր.էն Գպ.Սկ.	11 —	
4 50		11 25	
5 35	Պէշիկ.	11 45	Սրք.էն Սկտ.
6 25	Պէշիկ.	11 50	
6 45	Սր.էն Գպ.Սկ.	12 20	
7 15	Պէշիկ.	12 50	
8 —	Պէշիկ.		

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒԼԸՎԷՆ

Անծանօթ Կղզին

«ԿԸ ԾԱՌԱՅԵՄ»

Այդ խօսքը [illegible] կը նմանէր: Երբ [illegible] մէկ քայլ դէպի առաջ կ'առնէի, ան մէկ քայլ մը դէպի ետ կ'երթար: Պէյրութի այդ [illegible] դէմ չեմ կրնար [illegible] մը առնել [illegible] մէջ, իսկ, բայց [illegible] թիւն ունի ան: Կը զգայի թէ [illegible] թեան մէջ կը մտնէինք [illegible], և [illegible] էի թէ ինչպէս:

Կէս օրէ մը յետոյ, [illegible] [illegible] որ իմ [illegible] [illegible] կը խօսակցէր իմ ծանօթներէն Անգլիացիի մը հետ: Այս վերջինը [illegible] կանգ [illegible] [illegible]: [illegible] բան մը չկար [illegible]: [illegible] օդին, [illegible], [illegible], [illegible] և [illegible] իր վրայ [illegible]: Տիկին [illegible] դրան [illegible] կը կրէինք:

—Օ՛ն, ինչո՞ւ համար [illegible] չէ՞ք կատարեր, [illegible] [illegible] [illegible]: Աւելի հաճելի պիտի ըլլայ: Կեանքը այնքան կարճ է որ չարժեր [illegible] [illegible] ժամանակ վատնել:

Անտարբերութեան այդ փիլիսոփայութիւնը [illegible] [illegible]: Միս Պէրնիկ ինծի նայեցաւ [illegible] [illegible] մը պարզող դէմքով: Ուրիշ բան չէր մնար ինծի ընելիք' եթէ ոչ [illegible] [illegible], [illegible] համար: [illegible] [illegible] այդ հրաւէրը, և [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] մէջ [illegible]: Բայց ըլլայ փոխադարձ համակրութեան կապով [illegible], ըլլայ [illegible] կապ մը մեր միջեւ գոյութիւն ունեցած ըլլալուն համար, մեր խօսակցութիւնը [illegible] բարեկամական [illegible] մը առաւ, [illegible]:

Չեմ գիտեր թէ ինչպէս եղաւ որ [illegible]. «Եթէ կաթոլիկ ըլլայիք' պիտի ըմբռնէիք այդ բանը:» Մեծ զարմանքով [illegible] որ Միս Պէրնիկ [illegible], [illegible] երեւոյթ մը առաւ, [illegible] [illegible], [illegible] թէ նոր [illegible] էր իր կրօնական դարձը:

—Ահաւասիկ բան մը որ կը [illegible] գլու, բայց խօսքս: [illegible] դարձերու պատմութիւնն շատ կ'ախորժիմ, պատմեցէք ձեզինը:

Ընկերուհիս դէմքը նորէն կարմրեցաւ և ջղային կծկում մը [illegible] շրթունքներուն ծայրը, ինչ որ ինծի զգացնել տուաւ [illegible] [illegible]:

—Ո՛չ, ներողութիւն, բայց [illegible]: Մարդկային հետաքրքրութենէ դրդուած ըրի այդ առաջարկը: Այդպիսի բան մը չէր [illegible] [illegible] մը:

Միս Պէրնիկ ինծի ուղղեց իր [illegible] [illegible] աչքերը:

—Օտարական մը չէք դուք ինծի, [illegible]:

Ու մեր փոխադարձ համակրութեան [illegible] տակ, իր [illegible] [illegible] ինծի պատմեց [illegible] այն հոգեկան վիճակին, որուն ենթարկուած էր:

—Կաթոլիկութիւնը, իր [illegible] մէջ [illegible] են գլու, [illegible] Միս Պէրնիկ: Երբ ձեր եկեղեցիներէն մէկը կը մտնէի ներկայութիւն մը կը զգայի, բան մը որ [illegible] կը պատճառէր ինծի:

—[illegible] [illegible], պատասխանեցի [illegible]: Հետեւաբար կրօնական դարձի պատրաստուած էիք:

—Երկու ու կէս տարի առաջ, [illegible] օրեր, [illegible] մը [illegible] [illegible] [illegible] մէջ, ուր կը բնակէինք: Հետաքրքրութիւնս [illegible] [illegible] [illegible]: Իր առաջ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ինծի: Այնպէս կարծեցի թէ ճշմարիտ կրօնք մը կար հոն: Կաթոլիկ ըլլալու փափաք ունեցայ: Մայրս [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] խորչանք [illegible] [illegible] մը [illegible] [illegible] այդ փափաքիս: Այդ [illegible] մէջ ըլլալու է, [illegible] Միս Պէրնիկ, համոզուած եմ թէ [illegible] [illegible] է ան: Թէ' [illegible] կը զգայի և թէ խորշանք: [illegible] [illegible] պէտք մը [illegible] ինծի' մեծ քայլ մը առնելու, որով [illegible] Եկեղեցին [illegible]:

—[illegible] ինչ ընթացք բռնեց [illegible] այդ փոփոխման հանդէպ, հարցուցի:

—Իբր ճշմարիտ Անգլիացի մը, իմ [illegible] [illegible] [illegible] ու [illegible] [illegible] չուզեց ինծի, այլ երբ կը տեսնէ որ [illegible] [illegible] [illegible] ներկայ գտնուելու կ'երթամ, դէմքը [illegible] և [illegible] [illegible] մը կ'առնէ, [illegible] իր [illegible]: [illegible] [illegible] է ըմբռնելու կաթոլիկութեան ոգին: [illegible] կայս մը կը նկատէ զայն: Իրեն այնպէս կը թուի որ ժողովրդեան համար [illegible] կրօնք մըն է, ան մարդոց համար' որոնք չեն [illegible]: Կ'ըսէ թէ մեր [illegible] [illegible] չեն, [illegible] [illegible] երեւոյթ մը ունին: Մնայ որ, իր կրօնքը չատ լաւ կը բաւէ իրեն:

—Այդ ամէնը կը հաստատէ իմ [illegible], յարեցի: Կ[illegible] թէ կաթոլիկ մարեր ու բողոքական մարեր կան: Բողոքականներուն մէջ կան մարդիկ որ կաթոլիկ միտք ունին, որոնք ի վերջոյ Հռոմէական Եկեղեցին մէջ մուտ կը գտնեն, ուր կը գտնեն իրենց պէտք եղած հոգեւոր [illegible]: Ճշմարիտ բողոքականները երբեք չեն փոխեր իրենց կրօնքը:

—Ապահովաբար, մայրս ու եղբայրներս [illegible] են, պատասխանեց ընկերուհիս, կէս մը ժպտելով:

Նմանօրինակ խօսակցութիւն մը [illegible] [illegible] մեզ: Մեր առօրեայ [illegible] ամէն ամէն նիւթերու վրայ [illegible], բայց ի սէրէն: Անգլիացի մը կը խուսափի այդ բանին վրայ խօսելու, թէեւ կը խորհի սիրով վրայ: Հակառակ մեր [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] ընկեր դարձանք իրարու: Միս Պէրնիկ [illegible] [illegible] մը չէ, այլ օրիորդ մը: [illegible] [illegible] կը ծնին ու օրիորդ կը մնան: Անոր մէջ կը տեսնէմ [illegible] [illegible] [illegible] շատ մը կողմերը. ինչպէս [illegible] [illegible], ուժի և [illegible] [illegible] [illegible], մեծ [illegible], գործունէութեան պէտք մը: Նախնեաց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] է մարմինը, [illegible] [illegible] զայն: [illegible] [illegible] է, բայց ոչ [illegible] [illegible] հետամուտ: Իր [illegible] կը նմանի այն անձին պատմութեան, որ ծնողներէն և [illegible], [illegible] [illegible] կարգի [illegible] [illegible], բայց միջոցներու [illegible] [illegible], [illegible] է երկրորդ կարգի [illegible] [illegible] ճամբան: Չէ կրցած [illegible] իր ուղեկիցներուն. [illegible] [illegible] մը մէջ [illegible], ուղեկիցներու [illegible] և [illegible] [illegible] է միշտ: Միս Պէրնիկ [illegible] երկու եղբայր ունի, որոնք [illegible] մը կ'[illegible] իր [illegible]: Անդրանիկը [illegible] է [illegible], Սըր Ռիչարտ Պէրնիկի [illegible], որ Լոնտոնի ամէնէն մեծ [illegible] մէկն է, իսկ կրտսեր եղբայրը' [illegible] [illegible] [illegible] Ընկերութեան մը մէջ: Գալով Տիկին Պէրնիկի, [illegible] կը թուի [illegible] [illegible] [illegible] հին տիպարին, որ [illegible] կը [illegible]: [illegible] մը [illegible] [illegible] ինծի, և Մոնթէ-Քարլոյէ մեկնելէ առաջ, ինէ խնդրեց որ երթամ քանի մը շաբաթ [illegible] իրենց [illegible], որ [illegible] մէջ կը գտնուի:

(Շարունակելի)